Ч. 165 (14.708). Львів, пятниця 30. липня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . . 15.00 "
Піврічно . . . . . . 30.00 "
Річно . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

СПРАВА ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ.

ІНТЕРВЕНЦІЯ О. ПРАЛ. Л. КУНИЦЬКОГО І ПОСЛА Д-РА СТ. БАРАНА У МІНІСТРА ГРАБОВСЬКОГО.

В середу 28. липня ц. р. відбулася одногодинна конференція у міністра справедливости ч. Грабовського о. прелата Леонтія Куницького зі Львова, що після смерти д-ра Ст. Федака займається опікою над українськими політичними вязнями, і посла д-ра Степана Барана, як відпоручника Української Парляментарної Репрезентації, в справі теперішнього положення українських політичних вязнів, які відбувають кару у ріжних вязницях Польщі. В конференції взяв участь теж заступник директора вязничного департаменту, з яким відбуто передтим окремо одногодинну конференцію у повищій справі.

О. пралат Куницький предложив міністрові Грабовському письменний меморіял, інформуючи його ще й устно про справи, порушені в меморіялі. Вони такі: 1) Справа доживлювання вязнів. Вязні на основі нового розпорядку, що обовязує від жовтня м. р., можуть одержувати що два тижні харчеві пятикілеві посилки для поправи вязничного харчу. Це доживлювання недостаточне, через що більше кволі вязні западають на ріжні недуги, у першу чергу на сухоти. В меморіялі є просьби, щоб замісць 1 кільограма помідорів і 1 кгр. яблок можна було пересилати 2 кільограми товщів (солонини, масла) та щоб до ваги не вчислювали опакування. 2) Щоб на прохання вязнів перенесли їх з тих вязниць, де є їх по одному чи двох, як нпр. в Плоцку чи Катовицях — до інших вязниць, де є більше українських політичних вязнів та щоб їх держали окремо від комуністичних і звичайних вязнів. 3) Щоб вязні могли діставати українські часописи й книжки, бо є вязниці, нпр. в Равічу і Седльцах, де цього їм не доставляють, вимовляючись браком цензора, що знав би українську мову. 4) Щоб стосували ліберально перерву чи пак відпустку для порятування здоровля щодо тих вязнів, у котрих лікарські оглядини ствердили поважний поступ недуги, та щоб такі прохання вязнів полагоджували можливо якнайскорше. 5) Щоб вязничні лікарі після ствердження недуги або ослаблення вязнів, приписували їм доживлювання і ліки та призначували їх до шпиталів.

Над поодинокими точками меморіялу переведено дискусію, у закінченні якої міністр Грабовський заявив, що предложені в меморіялі побажання прикаже подрібно розглянути і щойно після цього видасть відповідні розпорядки.

Справи амнестії чи дарування кари або карних наслідків для поодиноких індивідуально означених українських політичних вязнів на згаданій конференції не порушувано, бо вона має радше політичну, а не харитативну сторінку й буде порушена на окремій конференції.

Звідки посол Жиборський має свої інформації?!

Відомости про саботажі у Підгаєччині, подані в інтерпеляції, виссані з пальця!

З „Діла" з 25. 7. 1937 зі статті під наголовком „Містифікація чи провокація" довідався я про докладніший зміст інтерпеляції посла Жиборського у справі актів саботажу в Підгаєччині.

В імя правди стверджую, що в ост. місяцях, а головно в 1937 не було на терені Підгаєччини ніяких актів терору проти польського населення ані ніяких проявів агресивности з боку українців супроти поляків. Стверджую, що підгаєцький повіт належить тепер до найспокійніших повітів.

Подані в інтерпеляції факти усунення державного гербу чи знищення портрету марш. Пілсудського і президента Мосціцького у школах в Мужилові і Юстинівці в останніх місяцях ц. р. є звичайною видумкою. Подібні факти мали місце **ще в році 1934,** а ведене проти кількох українців слідство було припинене.

Правдою є, що в селі Дрищеві убито в місяці червні ц. р. команданта стшельців Бориславського, одначе те вбивство не має політичного характеру, а сам убитий **перед смертю вказав на двох поляків як виконавців того вбивства.**

Правдою є також, що в громаді Стадниця убито польського кольоніста Яна Томасіка, однак як запідозрілих у тім убивстві арештовано кількох хлопців з бережанського повіту, а не з підгаєцького. Зрештою в тій справі ведеться слідство і дивує мене, що п. Жиборський пересуджує вислід справи і надає справі політичний характер тоді, коли вбивства Томасіка докопано (як видно по познаках) **радше в цілях грабункових.** А саме, Томасік продав був все своє поле і мав в хаті більшу готівку, якої видачі домагалися вбивники. Крім того слідство досі не закінчене.

Пан Жиборський вийшов послом зі спільної листи, крім того був досі мужем довіря місцевого проурядового табору. Тому не можу зрозуміти нельояльности п. Жиборського вже не тільки супроти українських виборців, але й супроти підгаєцького п. старости, з яким п. Жиборський засідає в повітовім виділі та якого посередньо обтяжує своєю інтерпеляцією, як адміністраційного шефа такого нібито неспокійного й ворохобницького повіту.

Бо коли би п. Жиборський навіть дістав з деяких шовіністичних кол польського громадянства неправдиві відомости про акти терору українських боївок супроти поляків, то міг легко провірити ті факти у підгаєцькім старостві і переконатися, що вони не відповідають правді. Тимчасом пан Жиборський домагається від голови ради міністрів репресій супроти тих українських політиків, які якраз казали українському населенню Підгаєччини голосувати на п. Жиборського, не вважаючи на непопулярність тієї кандидатури. І українські громадяни Підгаєччини показались льояльними супроти того приказу політ. проводу, дарма, що п. Жиборський тепер виявив свою нельояльність і супроти українців і самих власних земляків, яких в звичайний спосіб обріхує.

Ще раз стверджую, що факти подані п. Жиборським в його інтерпеляції в справі актів саботажу у Підгаєччині є неправдиві. Не знаю, яку ціль п. Жиборський хотів осягнути своєю інтерпеляцією, але думаю, що інтерпеляція та не принесе йому популярности серед польських виборців, а українським виборцям відкрила правдиве політичне обличчя польського посла з Підгаєччини.

М-р Олекса Яворський,
адвокат у Підгайцях, колишній посол.

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жалуймо датків на скріплення освітних змагань.

Польське сучасне „або-або".

НА ПІДСТАВІ ГОЛОСІВ ВАРШАВСЬКОЇ ПРЕСИ З ПРИВОДУ АТЕНТАТУ НА ПОЛК. КОЦА.

Львів, 29. липня 1937.

Вчорашні вечірні телеграми подали нарешті призвища безпосередніх виконавців підваршавського атентату. Подали те, про що від тижня співали горобці, що правда — в Польщі дуже тихенько і дискретно, але зате з тимбільшою насолодою і галасом — за кордоном. Пригадаємо такий дивогляд, як те, що вже кілька днів тому у польській пресі були фотографії сільської хати замаховця з його мамою перед хатою — але назвиська Беганека писати не було вільно!

Чи офіціяльний комунікат розвязує загадку атентату? Чи він подає те, що є найважніше в кожному атентаті, себто середовище політично і морально відповідальне за нього, мотиви, тощо? Ні, ця істотна рішальна сторінка загадки далі закрита для звичайних смертників темним серпанком. Широка публика, за виїмком більш-менше втаємничених політичних та газетних кол, стоїть далі перед знаком запиту, як стояла від 22. липня, себто від дати замаху, і може далі ламати собі голову, як ламала досі, або пускатися на бистрі води ріжних безплідних комбінацій. Всі ті комбінації однаково добрі, бо всі можуть бути однаково фантастичні. Проте від учора маємо поступ: можемо про назвище замаховців уже писати в пресі...

Нам недоступні всі джерела до світла, що моглоб розяснити мряковиння, в якому далі потапають Малі Свідри. Однак те, що читаємо в польській, головно у варшавській пресі, яка без сумніву краще за нас поінформована, ще більше депреціонує вартість того комунікату. Бо яка це „ревеляція" — назвисько братів Бегаників, коли варшавські газети вже перед трьома днями подали незвичайно докладні репортажі з відвідин у родини замаховця, та всякі подробиці з його життя, крім самого назвиська й адреси?! Адже рівночасно подали вони, що ціле „родинне середовище" не дає ніякої спроможности устійнити мотиви чину, як хіба ті, що „замаховці були куплені". Зате звичайно добре поінформований інший часопис „Меркуріюш Польскі" подав нову, справді сензаційну відомість, що при розшарпанім бомбою атентатчикові найдено не лише „довуд особісти", але й легітимацію приналежности до одної політичної організації і записник з адресами визначніших провідників цього означеного політичного середовища! Чисті містерії... Замаховець найнятий, сам злочинного типу, йде обладований ріжними політичними інформаціями, щоб поліція — на випадок його арештування — не мала борони Боже великих клопотів... „Меркуріюш Польскі" звертає увагу, що інтрига шита не тільки білими нітками, але „попросту білими посторонками". Можемо собі уявити варшавську політичну атмосферу

з її ріжними сплетнями, підозріннями, здогадами, найфантастичнішими комбінаціями. „Посипались звідусіль — нарікає знову інший часопис — алюзії, дотинки, приправлені дедективістичним дозвілля, переповні отрусю взаємної ненависти". („Депеша").

Справді треба признати слушність тим голосам польської прилюдної опінії, які появилися з нагоди атентату в Малих Свідрах, та які стверджують, що польське політичне життя — нездорове. Весь цей внутрішній розгардіяш, цей розгул і розвал навіть товариських звязків, який мов понурою лискавкою освітило світло бомби під Варшавою, це симптоми „жахливої хороби, яка підточує польський національний організм", — коли вжити окреслення іншого варш. часопису. Причини? „Таж клясичною політичною методою стала в нас (себто у поляків — Ред.) диверсія, інтріґа, зрада, зогиджування провідників, відбирання заслуг, фальшування минулого, підхлібловання молодим, каптування прихильників посадами, відштовхування в тінь старших і досвідчених". („Депеша").

Ми подали характеристику польських політичних відносин, послуговуючись при тому майже виключно тільки термінами, взятими з актуальної польської політичної публіцистики. Нема сумніву, що з цього приводу не можемо обмежитись лише до реєструючого становища, так само, як не маємо причини тою характеристикою — радіти. Бо це не тільки внутрішньо-польська справа. Коли тільки частина тієї характеристики правдива, то польське політичне життя переживає глибоку морально-політичну крізу, в яку само себе загнало. Без сумніву ясне те, що причиною крізи є еволюція польського політичного життя останніх років — у напрямі державного і національного тоталізму. Виелімінування з нього громадянського чинника, суспільна безвідповідальність, зведена фактично на нівець контрольної компетенції парляменту, переріст бюрократії й етатизму — ось у кількох словах поодинокі точки цієї еволюції. Польський державний і національний організм видно надто кволий, щоби видержати тиск бюрократичної й статистичної тотальности, з бюрократією без традицій і дуже часто без фахових кваліфікацій. Тому треба свіжих сил, нових соків, явности політичного і громадянського життя, притягнення всіх тих суспільних, господарських і політ. можливостей, які державний організм у собі скриває та [illegible] Бомба у Малих Свідрах [illegible] поставила на світло денне польське сучасне „або—або".

Але це „або—або" має більш формальний характер, без огляду на свій суттєвий зміст — зміни державної системи. Друге „або—або" творить т. зв. меншинева проблема у Польщі. Вічно легковажена, вічно зіштовхувана на задній плян — та проблема є центральною проблемою, об яку розбивається цілий комплекс інших справ — не тільки матеріяльного, але й морального характеру. Маємо на увазі саме ту атмосферу, що витворюється довкола української, білоруської, німецької, жидівської проблеми в Польщі, дарма, що кожна з них має іншу — власну — питому вагу. Та психоза, яка в останньому часі заволоділа польським громадянством у підході до українських (та жидівських) справ — це не є льокальне явище. Це частина психози, що обхоплює і комплекс чисто польських проблем. Або польський уряд матиме відвагу піти на прю з шовіністичними, вузькими, короткозорими і шкідливими українофобськими тенденціями польського громадянства й частини бюрократичного апарату та вестиме конструктивну політику в українській проблемі, трактуючи її на широкій політичній плятформі, або піти по лінії найменшого спротиву й [illegible] кокетувати [illegible] ендецьку меншиневу програму. Перша можливість — це непопулярна дорога, з перспективами на дальшу будуччину держави, друга можливість — це зеднюваня собі польських націоналістичних елементів, які проте вносять своїм ексклюзивізмом, хаотичністю політичної думки та неможливими методами політ. боротьби елемент **хаосу.**

Ми ніколи не бавимося у ворожбитів, бо це не є завданням політичної публіцистики. Можемо тільки висловити свій скептицизм, чи дійсно у швидкому часі найдуться такі відважні польські діячі, які зірвуть з дорогами найлекшого спротиву та започаткують період реформ, які потрібні та яких навіть сліду не видно на політичному овиді.

Делеґація УПР.
у прем. Складковсько.

ПАТ повідомляє: Голова ради міністрів і міністр внутрішніх справ ген. Славой-Складковський приняв дня 27. ц. м. делеґацію Української Парляментарної Репрезентації у присутности державного підсекретаря і директора політичного департаменту у міністерстві внутрішніх справ. Делеґація УПР. у складі: віцемарш. В. Мудрого, сен. О. Луцького і послів В. Целевича та Д. Великановича зясувала прем'єрові своє становище і домагання у справі наладнання взаємин у Сх. Галичині.

СИБІР ПРОТИ МОСКВИ.

У варшавському орієнталістичному квартальнику „Всхуд", присвяченому справам Сходу а в першу чергу народам поневоленим Совітами, появилися дві статті, які дають огляд сепаратистичних рухів на Сибірі. Оба автори поділили працю так, що В. Бончковський („Сибір жде свого Вашинґтона") розглядає відосередні течії серед арійського населення Сибірі (українців, москалів, поляків), В. Пельц („Сибірське питання" у прометейському русі) — національний рух серед тубильчих племен.

Друга стаття дає короткий перегляд населення Сибірі, процес русифікації, теперішній адміністраційний поділ країн на національні округи. Дальше обговорює автор заходи московського уряду, щоби наладнали плавбу здовж північного побережжа Азії та застановляється над можливим впливом цієї арктичної плавби на долю північно-сибірських племен. Опісля п. Пельц довше спиняється над двома найбільшими і найсвідомішими сибірськими племенами: якутами і бурятами. Якути, нарід турецького походження, жили до приходу москалів у феодальному устрою, опісля цілою низкою повстань зареаґували на московське ярмо. Під кінець мин. століття перейшли якути культурне відродження, підчас громадянської війни вони разом з Колчаком та антантськими інтервентами боролись проти большевиків. Трохи пізніше прийшло відродження бурятів, що являлися монгольського походження і під впливом панмонгольського руху, який змагає до утворення великої панмонгольської імперії.

П. Бончковський дає історичний огляд боротьби словянського населення Сибірі проти петроградського централізму.

Як лише Росія підбила Сибір, хотіла зробити з нього окрему кольоніяльну імперію, та опісля централістична концепція перемогла і уряд, не зважаючи на невдоволення населення, втягнув Сибір у загально-адміністраційний шабльон, розбиваючи його на ґубернії та области. Дальше автор переходить низку фактів — зрештою доволі блідих — що виказують відосередні струї серед сибіряків, відомі під загальною назвою „сибірського областничества". Зате лише кількома словами збуває п. Бончковський найбільше маркантний для сибірського сепаратизму період — період громадянської війни. Тоді на Сибірі повстало кілька розсварених зі собою урядів, а опісля, коли влада зосередилась у руках адм. Колчака, сибіраки підняли проти нього низку кривавих повстань, що й були головною причиною сумного кінця білого диктатора.

Оба автори ставляться дуже прихильно та оптимістично до сибірського сепаратизму. П. Пельц, щоправда, не уважає, щоби сибірські племена зуміли освободитись у недалекому майбутньому, але вірить що „остаточна перемога визвольних рухів, замкнених у російській тюрмі, спричинить конечну зміну в дотеперішній долі Сибіру". П. Бончковський поусвається ще дальше: він переводить анальоґію між Сибіром і Злученими Державами, себто зараховує Сибір до великих кольоній, скольонізованих европейцями, які дозріли до політичної сепарації.

Такий підхід обох авторів стане для нас зрозумілий, коли візьмемо під увагу, що „Всхуд", який близько стоїть до „Прометея" (обєднання політичної еміґрації народів, поневолених большевиками, куди належать і українці), взагалі дуже дбайливо розглядає всі прояви національного життя дрібних етнічних груп Східної Европи, Туркестану і Сибіру, інколи й може перебільшуючи факти, що торкаються дрібних племінних груп. Такий підхід зрештою зрозумілий і правильний. Коли деякі етнічні ґрупи, що живуть на території СССР, навіть і нездібні до самостійного державного істнування, то проте їх сепаратистичні тенденції мусять бути симпатичні для всіх, що стоять на становищі розпаду російської тюрми народів. Чи той або інший малий нарід зуміє вибороти собі незалежність, чи ні — все одно ми мусимо глядіти на нього як на союзника, що бореться проти того самого ворога, стягаючи на себе частину його сил. Очевидно такий засадничо прихильний підхід до сибірського сепаратизму не перешкоджує нам розглянути його критично. Про це у завтрішньому числі. **(гал.)**

З польської преси.

Уряд не має програми в українських справах.

У виленськім „Слові" з 27. ц. м. (ч. 205) появилася передова начального редактора цього щоденника Ст. Мацкевича п. н. „Чи премієр має програму у важливих справах у Польщі?", в якій виказує, що польський уряд, зокрема прем. Славой-Складковський не має програми в українській, жидівській та інших важливих справах для Польщі.

Українська справа — читаємо там — **є для Польщі найважчою, бо вже раз довела Польщу до упадку. В цій найважчій і найтруднішій справі нема програми у Польщі.** Поляки у Сх. Галичині і на Волині кажуть: „так далі не може бути", але не мають програми, не вміють вказати шляху виходу. **Польська політична думка в українській справі хиталася між двома бігунами.** Один бігун — це Володислав IV, другий бігун — це Станислав Грабський. Перша програма зродилася у хвилинах сильної держави, була це програма дальшої офензиви, друга програма повстала у хвилинах упадку, дефетизму, дефензиви.

Польський премієр мусить випрацювати собі програму в цій справі. Не конче мусить нам її зясовувати. Але сам мусить знати, чого хоче в українській справі, куди в цій ділянці веде Польщу. **Чи прем. Складковський здає собі з цього справу?**

Жидівська справа. Є пекучою, важкою справою, що пригнітає нашу (читай: польську) атмосферу. Якби уряд мав у ній програму — довело би напевно до відпруження. Бодай положення було би ясне і для нас (читай: поляків) і для жидів. Теперішній стан спирається на самообріхуванні, на прижмурюванні очей на деякі речі, на ілюзіях, на типі педагоґіки, в якій бузьок є головним реквізитом. Таж слід розуміти нинішне відношення уряду до громадянства в жидівській справі...

Справа перенаселення села теж вимагає ясної програми. Польща — каже автор — мусить змагати до нероздільности сільських господарств. Тимчасом мін. Понятовський веде зовсім діяметрально іншу, зовсім протилежну політику. Між гаслами, що їх висуває полк. Коц у справі перенаселення села і політикою міністерства хліборобства не може бути ніякого помосту, ніякого лучника — це течії, що взаїмно себе поборюють. Справа перенаселення Польщі буде з року на рік щораз грізнішою. Деж тут якане-будь ваша програма, пане премієре?

Згадані справи є найважнішими для Польщі. Одночасно вони такі складні, важкі і трудні, що програму їх розвязки може виконати лише влада, що кермує всіми міністеріяльними ресортами. Таку широку владу в Польщі має саме премієр

на основі нової конституції. Прем. Складковський — каже автор — поповнює конституційну помилку, бо дуже часто говорить, що виконує „на приказ“, нпр. на приказ пана президента. Це помилка. Бож згідно з конституцією сам відповідає за свої вчинки і не може перекидувати її на нікого, ні теж нікому її відступати. **Премієр і ніхто більше — кінчить Ст. Мацкевич — відповідальний у Польщі конституційно за внутрішню політику.**

НА ГОСПОДАРСЬКІ ТЕМИ.

Джерело заробітку, на яке не звертаємо уваги.

Огірковий сезон, доба ласощів на ріжноманітну садовину й городину, мимохіть наводить думку про те — які великі є можливости для многих і многих сотень наших людей збудувати собі варстат праці на садовинних і городинних продуктах. Для рухливих і працездатних одиниць це може бути добрим джерелом заробітку. Треба тільки правильно й практично підійти до справи, так з погляду національної господарки як і з погляду доцільного підприємства на приватних чи кооперативних основах.

Це загально відома річ, що наше село, наші передміські й маломіські господарства на своїх дрібних клаптиках землі в деякій мірі є продуцентами садовини й городини. Якими продуцентами — добрими чи лихими — то вже інша річ. Але фактом є, що вони своєю садовиною й городиною поважно заповнюють ринки менших і більших наших міст. З ними конкурують і то не масою, а більше якістю та торговельно-організаційною зручністю, чужонаціональні продуценти — болгари, поляки та деякі двірські господарства.

Широкий розвиток раціонально поставленого садівництва та городництва ще не знайшов у нас відповідного ґрунту не тільки через брак масово поширених фахових відомостей з цих галузей, не тільки через невміння опанувати міські ринки свіжими сировинними продуктами бодай в сезонову добу, але й через відсутність у продуцентської маси фахового розуміння, як треба правильно й економно продукти садів і городів зужиткувати, та через відсутність місцевої української фабрики консерв, яка моглаб за малі ціни відібрати лишки сировини від українського селянина. Треба навчитися садовину й городину переробляти, тобто не тільки в сирому вигляді продавати за безцін в сезоновий час, але й уміти її зберегти, консервувати та перетворювати в готові продукти так, щоби можна було її на ринок подати тоді, коли вона дорожіє — в осени, зимі та з початком весни.

Промислова консервація й перерібка садовини та городини, на жаль, у нас ще малознана річ. А проте в цій ділянці моглаб неодна сотня наших людей забезпечити собі екзистенцію оснуванням приватних чи кооперативних менших підприємств, що зрештою не вимагає великого основного капіталу. Не говоримо вже про те, що самі продуценти, колиб вони вміли правильно садовину та городину зберігати й переробляти, то моглиб ціну за продукти своєї праці дістати часто в декілька разів більшу. Наш міський ринок (не тільки міський!) на міліони золотих річно зїдає на ріжний спосіб перероблених та консервованих садовинно-городних продуктів. Відкіль береться для них сировина? — В значній мірі вона походить з місцевої української продукції. Наш український споживач, міський і навіть сільський, купуючи, скажім, сушені овочі (сливки, вишні, груші, яблука тощо) або мармоляду, повила, джеми, конфітуру, компотні консерви, овочеві соки й вина, сиропи, консервовані й сушені гриби, консервовані помідори, баклажани й навіть квашені огірки та капусту навіть не відчуває, що те, що він купує — влітку чи восени український селянин продав у формі сирівця за пару сотиків, хтось все це зумів переробити чи законсервувати й тепер йому, українському споживачеві, продає в пять разів дорожче, ніж коштує сировина. Таким чином у цім випадку на українській сировині й на українському споживачеві заробляє чужий капітал, чужий підприємець, чужі робочі руки і може навіть чужий торговець. Вже один лише український міський і сільський споживчий ринок на цей рід продуктів такий широкий, що на ньому наші підприємливі люди можуть випхати не одного чужого продуцента та торгівця, чи принаймні стати поруч з ними і собі завойовувати належне місце.

Консервація й перерібка для збуту вимагає безперечно фахової теоретичної підготови та практичного досвіду. Без фахового знання й практики до діла братися, розуміється, не можна. Насамперед треба добре цю справу вивчити. Про те, як і де її вивчити, подамо нижче кілька вказівок.

А тепер звернемо увагу на інші сторони цієї справи, а саме: 1) треба докладно ознайомитись, чи вірніше простудіювати, потреби місцевого ринку в певнім районі, в якій формі і що саме з консервованої та технічно переробленої садовини й городини той ринок споживає (або може споживати!), хто ті продукти постачає, через який апарат торговлі продає і якій саме категорії споживачів та якими засобами того споживача до купівлі заохочує (реклама); 2) починати варта з опанування меншого місцевого ринку в певнім районі, з українським споживачем і через український апарат торгівлі, а потім вже підготовляти собі ґрунт для опанування ширшого ринку; 3) треба спеціялізуватись на консервації й перерібці лише певних родів овочів, ягід та ярини, враховуючи можливости власної або накупленої від місцевих українських продуцентів сировини та можливостей збуту найбільш пошукуваних продуктів на наміченому ринку; 4) необхідно також навчитися, як впорядити підприємство і вміти його вести з технічно-виробничого та комерційного боку; 5) треба навчитися не тільки виробляти, а й продавати, тобто опанувати методи й способи продажі цього роду продуктів.

Звертаючи увагу на цю галузь торгівлі і промислу, хочемо заохотити до його розбудови не тільки тих, що вже є фахово вишколені й вправлені до практичного ведення, але також і тих, що не є фахово вправлені, але шукають, де моглиб прикласти свої робітливі руки і виявити свого підприємничого духа.

Наука про консервування й перерібку садовинно-городних харчевих продуктів викладається, як окремий предмет в багатьох фахових школах, майже в усіх сільсько-господарських та в тих технічних школах, де є відділи хемічної технольоґії. Рекомендуємо молоді, що вступає до таких шкіл, набувати досконале фахове знання у згаданій галузі.

Для широкого кола тих, що заінтересовані в цій справі, фахову підготову може дати також наш позаочний Технічно-Господарський Інститут в Подебрадах на Чехословаччині. При цьому Інституті є позаочний Технікум Сільсько-Господарської Промисловости. Якраз на цім технікумі викладається спеціяльний курс під назвою „Консервація та технічна перерібка садовини й городини“. Курс дуже практичний, зложений фахово й разом з тим цілком зрозуміло, охоплює всі способи консервування та перерібки ріжного роду овочів, ягід і ярини. Складається з 24 лекцій. Розрахований на осіб, що мають свої сади й городи й хочуть навчитися збувати на ринок продукти в переробленому або законсервованому вигляді, а також на осіб, що збіраються заложити власне чи кооперативне малого розміру підприємство, що працювалоб на покупній сировині. За кілька місяців можна всього навчитися. Курсом кермує і провадить навчання професор Української Господарської Академії інж. Л. Фролов, зпід його пера вийшов згаданий курс. Видатки за науку того курсу (підручник, оплата за навчання, студійне листування) винесуть приблизно 15 зол. п. Вивчивши цю справу (а то й одночасно) варта простудіювати на згаданому Технікумі окремі практичні й теоретичні предмети, які торкаються технічного й комерційного ведення підприємства.

Студії радимо починати саме тепер і то тому, що їх треба провадити зразу теоретично й практично. Теорію дасть згаданий курс, а практику має дати літня та осіння пора, коли продукти садовини й городини аж до глибокої осени

Ф. АЛЯХНОВІЧ. 23

7 літ на Соловках.

ЗМІНИ

Від тієї дати на Соловках багато змінилося. Скінчилося вже панування „дрина“ (ціпка). Вязнів перестали бити. Скасували Секірку. Поправилися також санітарні умовини. Лазня обовязувала що тижня. В лазні видавали вязням чисте білля.

Що було причиною цих змін?

Невже досі центральні органи в Москві не знали про те, що в нас діється? Невже вістки про умовини, що панували на соловецькій каторзі попали припадково до ОГПУ в Москві і викликали приїзд прихапцем склеєної комісії, яка перевела санацію?

Ми — соловецькі вязні скептично дивились на те все, неймучи віри, щоб нашими панами кермували мотиви людяности. Ми, що знали політику Совітів, схильні були догадуватися, що і в цьому випадку маємо до діла зі свого роду „інсценізацією“, обчисленою на зовнішний ефект, ми догадувалися, що може навіть дещо про життя на Соловках дісталося до закордонної преси і що гостре поладнання комісії із здогадними виновниками мало на меті виказати, що Совіти дбають про людяні відносини до вязнів по думці проголошуваної ними засади: „не карати, лиш поправляти“. Автім, хтож найбільше потерпів на цій санації? Каери, що займали адміністраційні становища, каери, що буцімто з метою дискредитації уряду Совітів викривлювали його політику.

Та в дійсності — годі не догадуватися, щоб те „викривлювання“ не було вислідом наказів згори.

Від тієї пори „соціяльно близькі“ (кримінальники) починають користуватися ріжними привілеями. Були навіть спроби відсунути політичних від усіх адміністраційно-господарських становищ і обсадити їх злодіями. Однак швидко закинули цей експеримент, бо з уваги на свій низький інтелектуальний рівень, злодії не могли виконати довірених їм функцій, або займаючи відповідальні становища, крали.

Експеримент закинули, залишилася тільки засада: по змозі використовувати на адміністраційних становищах кримінальний елемент, відсуваючи політичних від кермування життям табору.

Одночасно почали погіршуватися з року на рік апровізаційні умовини. Коли давніше (в роках 1927-28) у крамницях соловецького табору можна було купити без ніяких обмежень, в довільній скількості, хліба, цукру, консерв, тепер уже тільки час до часу продавали оселедці, квасні повила або ляндринові цукорки в дуже обмеженій скількості. І то тільки тим, що працювали понад норму „ударнікам“.

Підчас короткого літа (липень-серпень) природа дохарчовувала трохи вязнів. У соловецьких лісах росли у величезній скількості ожини і черниці. Ягід була така велика скількість, що по кількагодинній прогульці можна було їх назбирати повне відро. Очевидно про приправу цукром мови не було, та краще щось, як ніщо. Крім цього було теж багато грибів. Тому теж підчас літніх місяців голод не давався так дошкульно в знаки, як у зимі.

ЗИМА.

Ця довга полярна зима наповнювала вязнів майже жахливим страхом. Так хотілось би повстримати зиму в її обороті довкруги сонця!

Та дарма! Починаються дощі, дощі без кінця, і в день і в ночі, без перерви, цілими тижнями. Вкінці на зміну приходить сніг. Море довго не дається скувати ледяній верстві, та вкінці й

з матеріялом для переведення власної практики. Для тих, хто візьметься за діло, їх власна хата чи своє господарство мусить бути практичною лябораторією. Ріжні способи консервування та технічної перерібки ріжних овочів та ярини треба в малих розмірах, для власних потреб, обовязково переробити самому на підставі курсу та листових вказівок і порад професора. Кожний з досвіду побачить, що справа не є тяжка, але вона вимагає уважливости, пильности й знання. Почуваючи себе фахівцем (а практичні висліди, не лише свідоцтво, це самі покажуть!) можна вже думати й про вихід на ринок, себто виробляти для продажі.

До відважних, як кажуть, належить світ, а пильним і працьовитим всяке добре діло вдається. Колиб за цю справу в нас взялось кілька сот осіб і її справді фахово опанували, а серед них бодай кількадесять виявилось талановитих підприємчивих одиниць, що змоглиб широко розвинути консервову промисловість, то вона далаб не тільки хліб зайнятим в ній працьовникам, але причинилась би і до розвитку та поплатности раціонального ведення городно-садівничої господарки нашого селянства.

ЕКОН.

—o—

З НАШИХ ЖИВЦІВ І ЛІТНИЩ.

Коростів - український Семерінґ.

Може дехто і не чував про Коростів, тому дещо з топографії:

Колиб на залізничому шляху Сколе—Гребенів на т. зв. Святославі була залізнича зупинка, до Коростова булоб усього півтора кільометра шляхом на Тухольку-Климець. Та хоч Коростів уже давно старається про цю зупинку, ніяк її добитися не може. Але шлях понад Опір і Ораву такий приємний, що і не счуєтесь, як за нецілу годину ходу зайдете сюди зі Сколього, або Гребенова.

А там розложиться він перед вами у широкій, соняшній долині Орави і Бутівлі. Спершись від полудня об стрілисті верхи Києвця і Секула, від півночі об лагідний формами масив Корчанки, з видами на Зелемін і Парашку — напевне очарує вас Коростів своєю красою.

•

В недільному чверть-експресі Львів—Лавочне нас залякували:

— От, не мали куди вибратись?! У Коростові ночі спокійно переспати не можна! Там самі бандити!

Тож заїхавши до Коростова, перша річ хочу пізнати тих „бандитів".

Але попадаю на людей ярвітних, чемних, інтелігентних. І просто не хочеться вірити, щоб у моїому ввічливому господареві сидів якийсь закаптурений Аль Капоне...

У дальшій розмові виясняється і справа „бандитизму".

На мою заввагу, що якось мало синів Ізраїля в Коростові, мій співрозмовець каже:

— Бувало їх минулими роками більше тут. В одній лише кольонії було їх тут душ щось тисяч двісті. Але наші хлопці взялись були до них троха...

— Били?

— Бити, не били. Лякали більше. Відомо, молодь... Но і від тоді менше їх.

— І не жаль вам було проганяти разом із ними джерело заробітку?

— То, пане, така справа: мають вони зробити з Коростова те, що зробили, скажім, із Гребенова, то краще не бачити нам ні їх, ні їх грошей...

— Зате хоч українців тут певно більше?

— Не дуже. Та може колись, як наші Карпати перемінятьcя вже в чистий ливан, більше їх тут буде...

Он де джерело реклями, що її роблять Коростовові.

•

Не зважаючи на цю рекляму, чимало тут тих, що її роблять. У селі небагато, зате у Райтмана ніде шпильці впасти. Але Райтман — це окреме царство.

Райтман догоджує тим, що і в горах не можуть жити без лазничок, теплої і зимної води, електрики та інших атрибутів міської цивілізації.

Написав би більше про чуда славного на цілу Галичину пансіону Райтмана — про дорогу до нього всю трояндами встелену, про рай для закоханих у ліску, про щоденні файфи і дансінґи, але боюсь, що всі наші новобагацькі готові злетітися до Райтмана, а хіба не моє діло робити йому рекляму.

Всеж таки Райтман дуже сильний атут, що Коростів таки справді гарний.

•

Але найважніше, що він ще сьогодні вповні український. Крім кількох робітників Ґредля, що живуть поза селом, чужих цілком нема у селі.

Хоч, „пардон", був би проговорився: є один. Лише він працює з нашими бойками... як дровоpуб. А три крамниці в наших руках. І то здавен-давна так. Навіть тоді так було, як „Хвиля" ще й не думала писати про економічний наїзд українства на жидівське купецтво.

Але і друга правда: коростівські торговці далеко не використовують тих можливостей, що їх дає Коростів зі своєю кількістю літників.

Аж проситься, щоби хтось із більшою ініціятивою і знанням заложив тут щось наче цукорню, порядну крамницю споживчих товарів, мясарню. Котиться гріш коростівськими дорогами, лише нікому його підняти...

Чомусь теж ні одного ще українського пансіону. Наші догадаються мабуть аж тоді, як біля Райтмана виростуть, як гриби по дощі, нові чужі пансіони. Але чи не буде вже тоді запізно?

•

Вчора зробили коростівці літникам милу несподіванку. Давали виставу-концерт на будову читальні „Просвіти".

Хор а ля Котко. Надто хвалити не годиться, але сміливо можна хорові поручити, щоб обїхав доокличні літниська з концертами, а всюди викликав би не менше захоплення, як у Коростові...

•

Коростівська „кумпанія" невеличка, але чесна.

Що три дні професор накладає нові окуляри (на кожній прогульці панни їх йому розбивають) — і веде прогульки. По горах, дебрах, дротах, комишах, але все дорогу виведе. Він тут „дуче".

А пропо професора. Він зовсім не такий як собі уявляєте. Хоч в окулярах і до того математик, то хлопець молодий і тому Ірка ні одної прогульки не пропустить, як він провадить...

Розказав би я вам багато веселого і гарного про наших „зірок". — Зірку, Енцю, Руту, Олю, Ірку, Марійку; „доходячих" — Тацьку, Сяку і Міку, та „зорів" — Ігора, Ярка, Оріха, Нана, вкінці і Ромка, Синця, „інженіра" та й „сендзього", але готовіб мене ще з якої скали скинути. Хай же тайни останутъ тайнами.

Не зраджу теж, чому тутешні зорі рвуться на дансінґи до Райтмана, а не були на забаві кооператорів у Гребенові. Але хай для кооператорів сатисфакцією будуть ці сльози, що їх проливають ці зорі за тою забавою. Дійсно такого „пташка", яким був і якого вивів пос. Пеленський, та стільки сміху і радости не скоро доведеться їм побачити...

Гарно і весело в Коростові. Головнож почуваєте, що відпочиваєте.

Тому то коли залежить вам на тому, щоб ваше око не мусіло радуватись вічно видом відомих симпатичних мальованих літничок, що вам від ранку до вечора снуються перед очима у піжамах, коли не хочете заєдно слухати вигуків про те „як то сьветне било", або „ілє пані дзісяй пшибило?" — Їдьте до Коростова.

М. Бар.

воно піддається безсильно і на 10 км. довкруги острів опоясаний грубим на кілька метрів ледом. А далі блукається по морі загнана з Ледяного Океану кра, або плине т. зв. „шуга", значить мілкий лід змішаний зі снігом. Кораблі стоять на своїх становищах у пристанях.

Ми відрізані від світа. Та ні! Не зовсім. Бо що дня, або найпізніше що другий день, вилітає зі Соловок на сушу гидроплян, яким везуть документи, або вищих достойників. Крім того кілька тижнів по замкненні плавби рушать на сушу „помори" на човнах.

ПОМОРИ.

Це соловецькі вязні, що зголошуються на охотників відбути цю небезпечну подорож. У малих шістьособових човнах, заосмотрені в харчі на два тижні, випливають на море, везучи зі собою звичайну пошту — листи вязнів. Пхають човни крізь лід, що окружує острів, поки не осядуть на плаваючій по морі „шудаї". Тоді починається боротьба з морем на... життя.

Добре, коли дує прихильний вітер. Тоді зусилля веслярів не йдуть на марне. Човни посуваються в бажаним напрямі — до Кіемі. По дорозі надибують вони величезні ледяні поля. „Помори" втягають човни на лід. Їдуть поволі, тримаючися сильно берега човна... Бо ледяна поверхня раптом кінчиться і необережний подорожний паде крізь зрадливу „шуґу" до води. Якщо не тримався він сильно човна, заки товариші вспіють подати йому руку на ратунок „шуга" замкнеться над його головою, яка вже більше на поверхні не появиться.

Коли на морі розшаліє неприхильний вітер, усі зусилля веслярів-поморів ідуть на марне. Вітер разом із запорами шуги жене човни в невідому даль, часто до устя Білого моря до Ледяного океану. По кілька тижнів відважні, загартовані люди змагаються зі стихією, сплячи на зміну в човні, який несе їх може на загладу, під накриттям з брезенту і під цим накриттям варять собі на нафтовій машинці страву, віддані на ласку і неласку вітрів.

Добре, коли поморам удасться добитися до якогось острівця, що їх багато розсіяних по Білім морі, і там діждатися прихильних вітрів. Доволі часто вони гинуть. У 1929 р., один із човнів, що їхав до Кіемі, буря понесла у протилежному напрямі. За ним слід загинув. Щойно по кількох місяцях, інший човен, який відбував подорож зі Соловок до Кіемі, надибав пропащу, повну снігу, зледоватілу лодку, що її шуга носила по морі. Ціла залога замерзла на смерть.

Не зважаючи на небезпеку подорожі, охотників є все доволі. Займають вони в таборі упривілеєне становище. Дістають харч 1-ої категорії, значить такий, який дістають ті, що виконують найтяжчі роботи. В літніх місяцях, сплавних, майже нічого не роблять, відпочивають. Коли починається час комунікації човнами, дістають мясні консерви і спірт. Це „спеціяли", що їх ніхто не дістає.

Коли розійдеться по таборі вістка, що човни виїхали перший раз на сушу, всі вичікують із нетерплячкою вістки про їх долю. Вкінці радіо приносить таку бажану вістку з Кіемі: човни добилися щасливо до суші. Отже наші листи дійдуть до адресатів. Отже дістанемо може негайно по повороті човнів, вістку від тих, що ми залишили їх там на волі, якщо можна вжити цього вислову про совітських громадян.

Бо, що люди можуть гинути, щож це може когось обходити! Соловецький вязень, що живе в постійній небезпеці, здесяткований недугами, виснаженням і голодом, під постійною загрозою розстрілу, привик легковажити людське життя. Його душа счерствіла, всевладно запанував егоїзм, пропали всі кращі людські почування в роді милосердя, чи співчуття.

(Далі буде).

ЖІНОЧА СТОРІНКА.

Під розвагу нашим паням на літнищі.

Прегарна гірська, дика природа, багато сонця і простору, шум ялиць та гірських потоків, виганяють сотні наших жінок із міст у наші чудові Карпати та інші околиці.

Приїздять вони сюди, щоб пожити на свободі, позабути про злидні будня, начудуватись красою гір, набрати сил до праці, яка їх знову чекає.

Опинившись у горах, рідко котра може позволити собі на життя в дорогім пансіоні, звичайно займає кімнату у першого ліпшого селянина, тай там переводить вільний час, під одною стріхою з гуцулом, бойком чи лемком. Зате мають вони нагоду докладно пізнати їхні звичаї, вірування та спосіб життя.

На загал відносяться наші гуцули чи бойки до літників дуже ввічливо, стараються їм помагати та дуже радо сповняють ріжні послуги. Вони приглядаються до способу нашого життя, стараються навчитись від нас дечого. Їхній спосіб господарювання ще дуже первісний. На загал жіноцтво мало грамотне, 75 відс. зовсім неграмотних, повне пересудів та забобонів.

Темне, заголюкане, живе воно по розкинених далеко від себе хатах. Багато з них живе ще нині по курних хижах, так як жило сотні літ тому. Дуже тяжко приймають вони ріжні новости та поступ.

Ми не повинні тим зражуватись, але кожна з нас повинна вважати своїм обовязком перед батьківщиною нести освідомлення під ті курні стріхи, під оглядом національним, економічним і гігієнічним. Дуже мало сіл, де жіноцтво гуртувалось би в якихнебудь організаціях, в більшій частині всюди держиться воно осторонь від наших економічних та культурних установ. Використовуймо вільний час, щоб навязати тісний контакт з тамошнім жіноцтвом у першу чергу з газдинями, в яких живемо, поводімся ввічливо. Старáймося їм служити доброю радою, чи то, дотично виховання дітей, чи у якійсь недузі, чи в іншій господарській потребі, щоби зеднати собі їх довіря. Нехай вони відчують національну єдність, яка нас лучить з ними. Вони мусять відчути ріжницю у відносинах українських жінок та жінок іншої національности. Праці знайде на літнищі кожна з нас доволі, майже кожна ділянка дає поле до попису.

Пригляньмося зблизька, то побачимо, як запопадливо нас виручують наші сусіди. Як звільна підкопують наш вплив, розсварюють, та утруднюють нам роботу. За дурний гріш добувають довіря, перекуплюють наших жінок, даючи їм працю у формі вишивок і т. п. Ці жінки зовсім несвідомо стають знаряддям у чужих для нас руках, ведуть деструктивну роботу, ба навіть наскрізь шкідливу.

Не чекаймо, аж до нас зголосяться місцеві установи, та будуть нас просити. Заявім охоту праці самі, чи то виділові Просвіти, кооперативи, Сільськ. Господ. чи Союзу Українок. Працюймо кожна по змозі та по своїх силах.

Даймо для жінок одингдва реферати, розкажім їм щось з нашого славного минулого, з гігієни, хатнього господарства, та про народню ношу, яка для нас на очах пропадає. Підготуймо якусь виставу, концерт нпр. в честь Лесі Українки, чи Свято Матери, День дитини і т. п. Як цього вже ми не всилі зробити, то проведім одно-два пополудня згуртувавши біля себе жінок у Просвіті, кооперативі, С. У чи Сіл. Господарі.

Де не маємо ще кружка С. У. старáймося його заложити. По змозі закладаймо Господарські Секції при Сіл. Господ. та ведім освідомляючу працю під оглядом національним, господарським та гігієнічним.

Праця дуже вдячна, не томляча, дасть нам миле заняття на час ферій, так, що ми не будемо нудьгувати.

А свідомість того, що ми докинули цеголку до будови кращого завтра, дасть нам велике внутрішнє вдоволення.

А. К.

—o—

Чи редакція „Жінки“ має право кидати анатеми?

Редакція журналу „Жінка“ (ч. 13—14) накинулася на мене за те, що я посміла сумніватися „чи еманципація дала жінці щастя?“, і доказувала водночас, що тільки у родинному житті, жінка може почуватися вдоволена, а то й щаслива.

Свої погляди подала я на підставі обсервації життя й тому вони, може почасти сумні, зате, на жаль, правдиві.

Розуміється, що хтось другий, може мати інший погляд на цю справу і тому в „Жіночій сторінці“ — моя стаття появилась як дискусійна.

„Жінка“ насміхається над тією заміткою редакції, мовляв: над чим тут дискутувати? З рівною рацією моглоб „Діло“ дискутувати на тему „чи принесла культура людству щастя? Але цього воно не зробить!...

На мою думку, над цим питанням можнаб вести дуже цікаву дискусію і можна навіть доказати, що культура не завжди дає людству щастя!

Якось воно дивно, що орган, який так гаряче бореться за особисту свободу жінки, водночас так безоглядно виступає проти свободи думки і вислову своїх посестер.

А далі, ще одна дуже важна справа: коли хтось другому дає поради, повинен сам бути без вини. Хіба важко сказати це про „Жінку“, яка в деяких статтях захвалювала такі „додатні“ типи жінок, на яких малаб взоруватися українська жінка, що майже всі українські часописи виступили були з гострою критикою тих статтей, а навіть „Комар“ присвятив одній з таких статтей окрему клішу.

Вистане пригадати фейлетон О. Цегельської про „жінку паразита“, яка живе тільки на те, щоб розкошувати, відбувати коштовні подорожі, справляти дорогоцінні одяги й жемчуги, а чоловіка має тільки на те, щоб доставляв їй матеріяльні засоби на її забаганки...

Або в іншому місці, цього самого журналу, гльорифікований, тип самостійної жінки, яка свою заробітню працю зуживає на те, щоб уладити собі вигідне життя, прикрашене розвагами в роді: фліртів, папіросок, каварень і т. д.

З вище наведених доказів бачимо, що не всі статті поміщувані в „Жінці“ стоять на відповідному рівні і зміст тих статтей дуже часто може викликувати дискусію на тему своєї доцільности і корисности. Тому редакція „Жінки“ не має права кидати анатеми на тих, що хочуть свобідно висказувати свої погляди, хочби вони навіть ішли в розріз з напрямними „Жінки“.

Яр. Мандюкова.

У жіночому переділі.

Нарешті прийшов час, що можу вирватись з розпеченого міста і виїхати кудись на відпочинок. Куфри спаковані (а направду тільки один куферок, бо стараюся брати зі собою якнайменше річей, щоб не обтяжувати себе в подорожі та не робити з приємности муки).

Якось мені щастить і приїхавши завчасу до потягу знаходжу вільне місце у жіночому переділі та ще й біля вікна. Все заповідається знаменито. Витягаю часописи та заки потяг рушить з місця хочу ще дещо переглянути, бо потім... Потім дивитимусь у вікно, на принадні краєвиди: поля, на яких дозріває збіжжя, ліси та гайки, села, а там і гори засиніють...

Із принадних мрій вириває мене стукіт дверей, в яких спершу зявляється обемиста валіза, пакунок з постіллю, а потім старша пані досить широких розмірів та ще й обвішана рясними більшими й меншими клунками і клуночками, з двома перекиненими через руку плащами та парасолею. Зі стогнанням і зітханням сідає проти мене, а потім починає розміщувати свої клунки. Не хочеться сердешній вставати і намагається розмістити, що дасться сидячи. Та пакунки раз у раз падуть, вішало від плаща вривається і з грудей моєї сусідки виривається страдальне: „Ох, Господи!“ Підводжусь і стараюсь допомогти як можу. Нарешті все на місці і пані чемно подякувавши мені має охоту розпочати балачку. Я хапаюсь за спасенні газети і роблю вигляд, що заглублююсь в читанню. Пані сидить якусь хвилину спокійно, а потім знову важко кілька разів зітхає і починає щось вишукувати серед численних пакуночків, з яких один малощо не паде мені на голову.

Двері знову з грюкотом відчиняються і знову зявляється „нумеровий“ з двома величезними кошами які щасливо поміщує на вільних ще полицях, але за ним чути нараз пронизливий голос: „Не кладіть того клунка на мій кошик. В кошику під самою покривою суконки!!!“

За нумеровим зявляється жіноча голова з зісуненим на бік капелюхом. Нумеровий раптово повертається (він спішиться, бо хоче ще дещо заробити), а слідом чути пронизливий дитячий плач. Пані з капелюхом починає гаряче обурюватись та потішати хлопчика, що десь там губиться серед маминих торбинок з капелюхами, течок з їдою та якихсь коробочок і паперових мішочків з овочами.

Переляканий „нумеровий“, що своїм раптовим рухом спричинив ввесь цей гармідер старається якнайскорше зникнути і злощасний клунок лишається на кошику.

Умістивши свої клунки та плащі і плащики та втихомиривши сяк так дитину починає нова пасажирка стягати клунок з кошика і знову це загрожує катастрофою чиїйсь голові. Хлопчина крутиться на всі боки і щоб його позбутися, мама посилає його подивитися до вікна, але при тім нагадує: „Перепроси паню!“

Хлопець дивиться на мене вовченям і відсовується назад. Люблю дітей і розумію їх страх перед незнайомими людьми, а тому усміхаючись припрошую його підійти до вікна. Довго вовтузиться, але діставши від мами штовхана нарешті наближується таки до вікна, а скоро там так освоюється, що мої ноги в небезпеці і мушу їх все далі і далі ховати під лавку.

Нарешті потяг вже відїздить. Двері до нашого переділу з грюкотом відчиняються і влітає до них дві залихані панни лише з підручним багажем та плащами. З сміхом і голосними вигуками кидають свої пакунки на ще вільні місця і штовхаючи всіх навкруги та наступаючи на ноги біжать до вікна і через голову зляканої дитини починають комусь там за вікном вимахувати руками та кричати „па! па! — До побачення“.

Одначе за хвилину потяг вже минає двірець, не видно капелюха, що відповідав на привітні помахи рук і постоявши ще хвилину над моєю головою панни з гамором сідають на свої місця. Поруч них сідає молода 12—13 літна дівчинка, видно сестричка одної з панен. Між паннами починається голосна розмова на тему невідбутої з Ромком рандки та клясичного профілю, що його якимсь чудом відкрив в одної з перкатеньких панен якийсь Данко і т. д. Цокотять без перерви та повитягавши пудернички і помадку на уста поправляють свій вигляд. В розмові їх доходить часом і до досить пікантних інтимностей, які зовсім не повинні чути чужі вуха та молоді вушка дівчинки, що слухає все з особливою увагою.

Між старшою панею та мамою хлопчика починається також оживлена розмова, що торкається головним чином народин хлопчика з яким мама їде до бабуні та всіх його добрих і злих прикмет. Старша пані оповідає про ріжні випадки при народинах її дітей (яких можна було нарахувати щось із семеро). Та їх цікаву розмову нараз перериває голосна заява хлопчини: — „мамо! мамо! їсти хочу“.

З лементом „Адже ти тільки що їв“ — мама добуває якусь коробку і розвязавши її подає дитині велитенського „шницля“ та такий же кусник хліба. Хлопчина запускає свої зубки у сіканець, мама продовжує цікаву для неї розмову. Та хлопець видно справді недавно їв, бо скоро заявляє „Мамо, я вже не хочу!“ і передав майже цілого „шницля“ назад. Мама сварить, що даремно тільки її турбував і знову розвязує коробку. Побачивши там одначе якесь солодке печиво, хлопець тягне ручку, але діставши ляпаса починає голосно заводити. Перелякана мама тиче йому в руку бажане печиво та заспокоює, а її співбесідниця добуває ще й з обемистої своєї торбинки кусень шоколяди і подає хлопцеві. Тримаючи в одній руці шоколяду, а в другій печиво дитина не знає, що їсти перше і печиво сиплеться, а шоколяда від тепла топиться. Підлога вкрита густо кришками, а личко дитини і рученята замурзані шоколядою. Нещастя хотіло, що потягом сильно струснуло, хлопець стратив рівновагу і щоб не впасти зачепився за мої коліна і на моїй ясній спідничці лишився відбиток його пяти пальчиків та долоні. За тим прийшов новий ляпанець мами, голосний рев та потішування сусідок...

Голова починає крутитись, пейсаж за вікном тратить свою сонишну принаду.. Виходжу на коридор і прирікаю собі рішуче ніколи більше вже не сідати до жіночого переділу...

Х. К.

Закладайте кружки і Філії „Відродження“!

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Мужчинам краще підходять... розведениці.

Це наголовок до фільми, або якоїсь легкої, газетньої повісти, проте в житті воно виходить на таке, що мужчини просто воліють розведениці хоч би тому, що зрілі жінки скоріше вміють наломлюватися до співжиття.

Не пішла ще в забуття романтична історія кн. Віндсору, який кинув престіл і оженився з розведеницею, а вже одружіння з розведеницями ввійшло в королівських ріднях на денний порядок.

Шведський князь Карло сестрінок короля Густава та брат нещасної королеви Астрід зрікся прав до корони через графиню Ельзу фон Розе. Вона хоч і найгарніша та найелеґантніша жінка Стокгольму, усеж таки... розведениця, мати 3 дітей та старша 7 літ від князя.

Це мабуть знак часу: князі й князенки не женяться вже з княжними та королівнами, або шіснацятьлітніми дівчатками; ясно, що зріла жінка бере верх над романтичною появою молодої дівчини, що наївна та не знає життя.

Оце й дало притоку кинути одному французькому журналові цікаву анкету на тему, чи сучасна, зріла жінка може мати для мужчини більше чару й принади, як молода дівчина. Цей журнал звернувся по черзі до найславніших письменників малярів, акторів, фільмових зірок та сірих людей.

Знаменний голос у цій анкеті висловив Моріс Декобра, якого називають „найбільшим зводником серед письменників". Він сказав, що розведениця має чимраз більший успіх. Недавно ще, бо ледви 50 літ тому розвід вважали найбільшим скандалом, а розведениці просто не приймали до поважної хати. Причиною цього явища є, на думку Декобри, змінені дещо умовини, звичаї більше толерантні та вплив американської фільми. Якби хтось хотів виключити розведениці в Америці поза скобки товариського життя, тоді не залишилось би хіба нікого.

А ось послухайте як М. Декобра характеризує молоде дівча:

„Треба признати, що це чарівне сотворіння. Має в собі скарби почування, захоплення й молодечої безпосередности. Одначе воно не знає тих скарбів якслід вихіснувати. Коли таке розніжнене дівчатко залишається згодом у світі самітне, тоді це виключно його вина: В сімох випадках на десять вважає себе осередком світа, та надто багато вимагає. Домагається й хоче, щоби мужчина був такий, чи інший, щоб не мав ніяких злих прикмет та щоб тільки її звеличував. Не прощає йому ніякого нерозважного промаху, ображується та іритується чогонебудь. Молода дівчина не знає ілюзій і компромісу. Зате зріла жінка, яка знає мужчин, розуміє, що не можна надто багато від них вимагати, намагається привикнути до їхніх хиб та не показувати, що вони її хвилюють. Ця саме штука пристособити свою індивідуальність до особовости мужчини, даючи йому змогу думати, що жінка це нижче сотворіння від нього. Все те разом дає підставу думати, що зведене на такій основі подружжя буде щасливе й тривке".

Всеж таки, на думку Декобри, нема чого журитися і дівчатам. Є багато мужчин, які бажають собі вирізьбити майбутню дружину: уложити її серце й душу до власної вподоби, хотять її вдачу нагнути до власних звичаїв і способу життя, а до цього підходять тільки молоді дівчата, що самі ще жити не вміють.

Один славний фільмовий актор сказав у рямцях тієї анкети, що ніколи, на місці Едварда VIII, не кидав би престолу для жінки, а то ще й розведеної. В Америці можна бачити сотні подруж, які скоїлись наслідком торговельного укладу, спорту або одного романтичного вечора, викликаного музикою та коктейлями. Тягнути мерщій жінку до священника, це щось більше, як божевілля. На його думку найкраще подружжя з молодою, недосвідченою дівчиною, скромною та повною ніжного чару, яку можна собі щойно виховати.

В анкеті запитали теж про думку в цій складній справі одного наклеювача афішів. Він відповів, що шлюб кн. Віндсору, це ніяке подружжа. Молода повинна вбиратися до вінка в білу сукню з серпанком. Автім, коли стрінути молоду й гарну жінку, тоді годі її питати про цивільний стан. Говорити про т. зв. життевий досвід щонайменше недоцільне. Такий досвід, набутий з першим чоловіком, не підходить у рахубу. Кожний має свої примхи і звичаї. Коли жінка буде одягатися в зелену спідницю та варити помідоровий сос на обід, бо так хотів її перший чоловік, то таке знання їй зовсім не знадобиться: він любить саме навпаки: блакитний кольор, а помідоровий сос зле ділає на його шлунок.

І так воно може бути в цілому житті.

Справді люди на заході мало мають ще турбот, коли займаються такими анкетами. Правда, справа добору подруж дуже важлива справа, але не можна її ніяким робом розвязувати під кутом газетярсько-сенсаційної теорії.

——o——

Рожана катастрофа.

Долина річки Маріци в Болгарії є осередком рожаних плянтацій.

„Долина рож" дуже цікавить подорожних, що перебувають у Болгарії.

Це справді чарівна картина. Цілими кільометрами тягнуться поля, засаджені корчами величніх, червоних рож, що від них іде запашний, просто опянюючий дух.

Саме зприводу цього сильного запаху плекають болгари рожі. Адже з рожі добувають екстракт, відомий рожаний олійок.

БОЛГАРСЬКІ РОЖІ.

Сам рожаний олійок має дуже сильний запах і навіть спричиняє біль голови в людини. Тимто, щоб запах був пригожий, рожаний олійок треба аж чотири рази розпускати. Саме в тому й велика вартість болгарського рожаного олійку, бо вистачить одна його крапелина, щоб надати великій площині запах чарівної болгарської рожі.

Довгі літа управа рож у долині Маріци дуже гарно розвивалася.

Та прийшла господарська кріза. Спочатку вона не пошкодила управі болгарських рож. В інших краях, де теж плекали ріжні запашні квітки,не вдалось виплекати таких рож,як у Болгарії. Правда, купували дещо менше пахощів, але все таки Болгарія задержала свій рожаний „монополь". Вона взяла верх і над перськими рожевими полями й над французькими городами квітів.

БАГАТСТВО СЕЛЯН.

Селяни в „Долині рож" ходили вранці на свої поля, зривали пелюстки з квіток рожі, збірали їх у мішки та пересилали їх швидко до численних прас. У тих прасах, що їх було чимало в „Долині рож", негайно витискали з пелюстків олійок і вже вполудне одержували селяни з тисячів кільограмів рож декілька літрів есенції-олійку.

Всі рожані пелюстки, що їх постачали після десятої години дополудня, були вже гіршої якости, бо сонце виссало вже дещо запах. Але й за них платили розмірно добре. Тому ті селяни, що плекали рожі, належали до найбільш заможних.

ТАЙНА.

Катастрофа прийшла щойно минулого року, і цього року ще загострилася.

Рожаний олійок був досі одним із найважніших предметів болгарського торговельного білянсу. Та це було так довго, поки заграничні городники не відкрили тайни управи рож. Вони стали тепер садити рожі в сонячних, заслонених від вітру й добре наводнюваних долинах. Водночас, у жнива, вони стали збірати рожані пелюстки в найвчасніших, ранніх годинах, щоб негайно передати їх під прасу.

Цей досвід уповні вдався й сьогодні ті краї, що досі найбільше купували рожаного олійку в Болгарії, вже самовистарчальні у виробі згаданої есенції.

ХЕМІЧНИЙ СУПЕРНИК.

Болгарія стала ратуватися вже минулого року. Почали там плекати тільки найшляхотніші роди рожі, що давали незвичайний запах.

Одначе виявилося, що закордонні городники працюють в цьому напрямі ще краще, та що їх рожі мають кращий запах. Водночас ще й хеміки розвязали тайну виробу синтетичної, рожаної есенції (сказатиб — штучної есенції).

Вони зуміли з побічного виробу тиру... приладити есенцію, що хемічно не мала нічого спільного з рожаним олійком, одначе практично геть скидалася на нього, так, що навіть найкращі знавці не добачували тут ріжниці.

ПІСЛЯ РОЖІ — БАВОВНА.

Таким робом за один рік ціна рожаного олійку втратила три четвертих на своїй вартості.

Великі запаси олійку замагазинували, гірші сорти знищили. Ті селяни, що плекали рожі, зубожіли, бо не можуть продати своїх рож. Вмішалася держава, щоб зберегти їх перед руїною.

Цього року посадили вже в Болгарії на полях, де досі цвіли рожі, — бавовняні корчі.

Бавовна оплачується, а ціна рожі паде. Ось так швидко може й зовсім перестануть істнувати славні на ввесь світ рожані поля в Болгарії.

ВАША КОРОЛІВСЬКА ВЕЛИЧНОСТЕ, МУСИТЕ ЗАЖДАТИ.

Ще за панування Едварда VIII. трапився в Льондоні такий випадок:

Льондон має в околиці багато гарних грищ. Одначе найгарнішим є, безперечно, грище клюбу Саннінгдейл. Одного дня заїхав коло другої години пополудні перед грище самохід. Зі самоходу висів у товаристві двох панів та пань б. англійський король Едвард VIII.

Істнує в Англії неписане право, що з королем, коли він появляється як приватна людина, треба так поводитися як з пересічним громадянином. Хто його особисто не знає, то й йому не кланяється. А тому, що добре виховання не позволяє вибалушувати на когось очей та приглядатися йому з усіх боків, то на грищі ніхто з англійської сметанки, яка там була, не звертав на короля ніякої уваги. Очевидно, що всі його пізнали, але — як то кажуть — ніхто собі з нього нічого не робив.

Король пішов до власника грища й попросив його, щоб призначив йому вільне місце для нього й двох панів до гри в гольфа. Очевидно, деінде, не в Англії, був би господар згорбився в три погибелі й був би вилепетав: Ваша Королівська Величносте, зволіте хвилиночку мати терпеливість, я місце негайно знайду. — В Англії відбулося це інакше. Господар, не маючи вільного місця, заявив: „Мені дуже прикро, але в тій хвилині маю тільки вільне місце для одного грача.Ваша Королівська Величність зволить почекати одну годину".

На це відповів б. король Британії і б. цісар Індій: „Знаменито! Підожду! — Прошу мене повідомити, коли буде вільне місце".

І король великої імперії сів зі своїм товариством і чекав цілу годину як кожний інший смертельник, щоби заграти в гольфа.

Цю історію пригадують тепер, щоб підкреслити цю величезну популярність, що у світі має Едвард Віндсор, відомий зі своїх демократичних переконань. Мабуть, що так само поводились би льондонці і з теперішним своїм королем.

ДЕ НАЙБІЛЬШЕ ЛЮДЕЙ З УНІВЕРСИТЕТСЬКОЮ ОСВІТОЮ.

Найбільше число людей з повною університетською освітою мають Швайцарія і Шкотія, відомі з того, що побіч скандинавських країв мають найбільшу скількість учених, які походять зі селян. У Швайцарії на 387 припадає один чоловік з повною університетською освітою. У Шкотії це відношення дає 1:475, у Франції 1:480, у Швеції 1:543, в Голяндії 1:579, в Німеччині 1:604, в Італії 1:808, в Англії 1:1018. За американською статистикою один чоловік з університетською освітою припадає на 125 людей.

Тисячі вмірають від пиття, заки один помре від споаги.

„Свята війна кирґізів проти СССР.

ГПУ ВИСТРІЛЯЛО В КАЗАКСТАНІ КІЛЬКА ТИСЯЧ ЛЮДЕЙ.

Цими днями вибухло в Казакстані (середньоазійська совітська республика, залюднена кирґізами-кайсаками) повстання. Викликала його „окрема комісія“ ГПУ, яка переслідуючи кирґізький сепаратизм, вистріляла кілька тисяч невинних людей.

Націоналістичні елементи відповіли на те проголошенням „святої війни“ проти Москви. Кирґізькі партизани повирізували менші залоги ГПУ, попереривали телефонічні дроти до Альма Ате, ушкодили місцеву радіостацію та захопили 10 міл. рублів з банків.

Довкола італійсько-британського зближення.

ЩО НА ТЕ НІМЦІ?

Вчорашня розмова між британським премієром Чемберленом і амбасадором Італії Грандієм викликала в німецьких політичних колах немале враження. Постійну поправу в італо-британських взаєминах помітили в Берліні вже від довшого часу, та несподівана зустріч Чемберлена з Грандієм і незвичайно сердечний тон розмов дає широке поле для здогадів, припущень і рефлексій. Німці уважають, що розмова Чемберлена з Грандієм відносилася особливо до питань Середземного Моря та до загалу европейської політики. Евентуальна ліквідація італійсько-британських непорозумінь може дати зовсім інакший зворот не лише громадянській війні в Еспанії, але й цілій европейській політиці. На думку Берліну, почин до поправи взаємин з Італією вийшов з Льондону. Зацікавлення берлінських політ. кол італійсько-британським зближенням таке велике, що справа Еспанії зійшла на дальший плян.

Перед реставрацією еспанської монархії?

Агенція Аваса повідомляє: Підчас побуту еспанської королівської пари в Римі, рішено, що Альфонс XIII дістане знову корону, але абдикує в користь свого третього сина Дон Хуана. Дон Хуана, вихованця англійської морської академії у Вульвіч, піддержать англійські фінансові кола, а це важне для відбудови Еспанії.

—о—

Китайський ґенерал помагає японцям.

Командант китайської цивільної ґвардії в північному Китаю ген. Шінґан, відомий японофіл, перетяв залізничу лінію під Суіюантао (10 км. на північ від Пекіну), тому частини 29. армії мусіли відступити на Паотінфу.

У ЧУЖИНЕЦЬКИХ КОНЦЕСІЯХ.

Нині рано оголошено винятковий стан у чужинецьких концесіях Тієнтсіну. Британські військові частини і добровольці обсадили визначені становища.

БОЇ НА ВУЛИЦЯХ ТІЄНТСІНУ.

По півночі дійшло до завзятої битви між китайськими і японськими військами. У найгустіше заселеній частині міста, між східними дільницями і залізничим двірцем. У битві брала участь артилерія.

Як подає комунікат японського командування, битву викликали китайці, але японці перемогли, не потерпівши ніяких втрат.

Тепер мабуть китайські війська занимають західний і центральний двірець, японські — східний двірець, коло якого недалеко є китайські частини.

Китайські гармати обстрілювали японські літаки, що безустанно кружляли над містом і околицею. Два стрільна вибухли в японській концесії, зрештою не вбиваючи нікого.

БІЙ СПРИЧИНИЛИ ДЕЗЕРТИРИ?

Японський ґенеральний штаб подає, що наступ на двірець і японську концесію перевели китайські вояки, які втікли з фронту.

ҐЕН. БЛІХЕР У КИТАЮ?

Як відомо, особа вожда далекосхідної червоної армії стала від процесу Тугачевського і тов. предметом ріжних здогадів. Розійшлись неясні поголоски, що маршал виїхав на Далекий Схід, та по дорозі десь пропав без сліду, говорено про його арештування. Тимчасом на Дал. Сході почалась шалена „чистка“ серед його прихильників.

Французька преса приносить сензаційну вістку зі Шангаю, що Бліхер появився нечайно в Нанкіні, щоби зазнайомитися зі станом китайських збройних сил. Слід згадати, що Бліхера вважають китайські знавцем китайських справ та що під цю пору перебуває в Нанкіні совітська військова місія. Кажуть, що СССР обіцяв Нанкінові значну допомогу.

ЗБРОЙНІ СИЛИ КИТАЮ.

На лінії Пекін—Чантсе розміщена 26. армія під командою ген. Юнленшана, 4. армія ген. Пінсуна, дивізія Кекуетсе й всі групи, якими командує християнський генерал Фенюсіян — разом 50.000 вояків. В цій самій околиці стоїть теж 50-тисячна армія ген. Ванфуліна, б. губерн. Манджурії. В околиці Шентінфу, 100 км. від Паотінфу стоїть 28. дивізія ген. Кванлінсена, 32. дивізія ген. Ванші й армія ген. Чанчена — разом 100.000 вояків. В околиці Сучен (на залізничій лінії Тієнтсін — Пукеу) стоять китайські армії ген. Ушунана (70.000), чотири дивізії з Шантуну під ген. Ганфушу (100.000) і армія ген. Ушуена (40.000). Всі ті армії підпорядковані генералові Сунчеюанові.

Розвал большевицької преси.

Майже одночасно з нагінкою на провідних діячів українського радіокомітету за підтримку „контрреволюції“, поведено на Радянській Україні нагінку на редакції деяких журналів, закидуючи їм пасивне становище супроти явних прогріхів у радіокомітеті, а навіть підтримку „зрадницької“ роботи.

У звязку з чисткою в складі редакційного колективу українського радія, ЦК. КПбУ „зняв з роботи“ і усунув з партії редакторів ґазети „Комуніст“. У вступній статті з 24. ц. м. „Правда“ розкриває духовий розвал, що звів роботу деяких журналів на Україні на шляхи противні ідеольогії марксизму. Нарікаючи, що до складу редакцій втиснулись люди невідповідні, „Правда“ стверджує, що редакції „Пролетарської Правди“ і „Комуніста“ та інших пресових органів стали в останніх часах кублом контрреволюційної діяльности „ворогів народу“. Щобільше, опанувавши пресу, ці „вороги народу“ не допускали надійних партійців-журналістів до праці в журналах, а то й цькували „робкорів“ і „селькорів“, закидуючи їм недостачу знання, щоб тим самим послабити звязок ґазет з народом. „Правда“, яка з ревністю займається донощицькою роботою в ділянці преси, вимагає безпощадно виганяти всіх до одного „шкідників“ з редакцій радянських газет і відкрити до них доступ молодому нарибкові журналістів.

Ревні редакторі „Правди“ мабуть надіються, що їх доноси бодай на час урятують їх від тих самих закидів, які вони тепер роблять своїм товаришам звання.

БОГДАР ЖАРСЬКИЙ.

КОТИЛЮН.

I.

Скільки разів глядить Орест на великий, пестрий диван, де висить вилинялий старий котилюн у формі гарфи, пригадуються йому давні, дуже давні часи, що відплили на безповоротний рейд, зіставивши тугу й кілька блідих, мов весняний ранок, спогадів. Орест закурює папіроску й думає про життя. Здається йому, що він не серед гамору і клекоту щоденних турбот, не серед крутіжу щастя, горя, туги й задоволення, що разом складаються на це дзвінке й баґатомовне слово, але десь із непрохідної далі приглядається землі. Там гинуть люди, що одчайдушно порвались здійснювати неможливі мрії, там знову пливуть задоволені щоденними турботами, одначе ж і щастям, десь важким проклоном знімаються вгору чиїсь покрівавлені й потрощені руки, хтось сміється. І туга підноситься хвилею в Орестовім серці. Йому хотілось би перескочити цю пропасть і так само плакати, сміятись, клясти і благословити. Орест просто сердитий на себе самого. Нервово розчавлює папіроску на краєчку різьбленої попільнички й махає рукою. Ні, це не для нього. В Ореста в серці тепер велика тиша настала.

І Орест відчуває, що вже не вмів би так, як колись захоплюватися вечірнім краєвидом, коли знад ріки спливають на поля сиві, сріблясті мряки. Стеляться тихими хвилями на прозолоть спілого колосся, пливуть синіми хвилями туги вздовж, звідкіля встає місяць. А в літі місяць великий і червоний. Підіймається над обрієм, підпливає все вище й вище вгору і спиняється над старим, позеленілим від старости монастирем. Тоді чутно, як бється кров у жилах землі, тоді чутно, як по щоденній шкварі задовільно вдихують росу й холодь лани жовтих яскірів, і видно, як до ясного місячного світла розтулюються великі чаші білих лилей, що виросли на плесі сонного озера.

Тоді хочеться чогось. Часом хочеться попросту притулитись до крісластого клена, що самітно вистрілив посеред поля та зростися з ним в одну цілість. Слухати, як шамшить під теплим леготом його лапате листя і плисти мельодійною рікою безмежного шуму. Або часом ще хочеться йти кудись, де зір спиняється на темній смузі ліса й прилягти під кущем ліщини, вслухуючися в життя пущі. Чи ще іноді, коли з ясного та погідного неба нежданно зірветься велика, осяйна зоря й стрімко почне котитись уділ, хочеться зловити її в холодні від роси руки й неначе малим, розжареним вуглином перекидати з долоні в долоню.

Орест пригадує собі те все, тужить, але знає, що такі речі неповторні, як неповторне життя.

І Орест здригається від несподіваної думки. Неповторність життя... Дійти до такого одного стовбця, що йому призначено бути граничним знаком між життям та небуттям і — тоді все неважне. Неважні й блідні хвилини бездумних поривів, тихне горе невимріяних мрій; сонце, місяць, зорі й усе довкола вихориться в дикому крутіжі й... усьому кінець.

І Орест завидує свойому жовтому канаркові, що дрімає в клітці на шафі. Бо ж у нього бодай немає думки про смерть. А потому Орестів зір знову спиняється на дивані, й Орест, покивавши головою, шепче:

— Зелений котилюн... Це одне, що осталось мені з давніх, давніх літ.

І, коли Орест чує, як в оці зачинає крутитися непрошена слізка, здається йому, що старий, поблідлий котилюн набирає блеску. Загоряють колірними відблисками шкляні нашивки, пожавілі дротяні струни злегка ворушаться, щось тихо, тихесенько бреньчкають й велика лента наливається соковитою, свіжою зеленню й обвиває його шию мягким оплітом. Орест примикає очі та слухає голосу струн.

II.

Того дня в містечку помітне оживлення. Бо мале місто так як барометр. Кожна зміна, хочби й найменша негайно стає видна. Із веселих і захоплених облич легко можна вгадати, що вечором вечерниці. А коли приходить нетерпеливо ожидана всіми молодими восьма година, сідає при столику, біля входу до просторої салі редник Кіт і дає рукою знак орхестрі. Цибатий із вічно розбуханим волоссям диригент Дизьо вдаряє смичком тричі об пульт і шлявть со-

Ірляндці терором маніфестують проти британського короля.

Британська королівська пара відвідала Бельфаст, столицю Ульстеру (північна частина Ірляндії, яка залишилася при Великій Британії). З цієї нагоди ірляндські республиканці виконали низку терористичних актів на цілій вздовж англійсько-ірляндській границі. По обох сторонах границі знищено багато митних станиць, частинно знищено залізничий міст під містом Денделк. Ці всі замахи приписують скрайним ірляндським республиканцям, що хотять **перешкодити мешканцям Ульстеру взяти участь у принятті короля Юрія VI. Поліція перевела масові арештування.**

У звязку з терористичною акцією ірляндських республиканців на дахах здовж вулиць, якими йшов королівський похід, розміщено поліцію, яка пильнувала, як заховується товпа. Змобілізовано 4.000 спеціяльної поліції.

Зараз після приїзду королівської пари вибухла сильна бомба яких 500 метрів від ратуші, де якраз витали королівську пару. На 100 метрів довкруги вилетіли в будинках усі шиби; жертв не було.

На ніч перейшла королівська пара на поклад свого яхту, нині рано відплила вона з негостинного острова.

Нова конституція Естонії.

Законодатна влада Естонії прийняла нову конституцію, основану на таких засадах: Президента республіки вибирають на 6 літ у безпосередньому, загальному, рівному і тайному голосуванні. Парлямент складається з двох палат, що урядують по 5 літ. Перша палата складається з 80-ох членів, вибраних тайним голосуванням на засаді одно-мандатових округ. Виборчі права мають громадяни обох полів по скінченні 22. року життя. Друга палата складається з 40 членів, з яких 30 є представниками професійних і самоуправних союзів та установ, 10 іменує президент республіки. Член другої палати мусить мати найменше 40 літ. Президент республики має право розвязувати парлямент і право вета. Підчас парляментарних ферій президент видає декрети, які опісля повинні бути потверджені парляментом. Президент покликує уряд і має право давати йому димісію. На випадок, коли перша палата ухвалить вотум недовіря для уряду, президент може дати урядові димісію або розписати нові вибори до першої палати. Конституція гарантує волю одиниці і свободу совісти. Ніякого релігійного ісповідання не визнає вона державним. Національні меншини користають, як і дотепер, з культурної автономії.

—o—

НОВІ АРЕШТУВАННЯ В СССР.

ДВА ҐЕНЕРАЛЬНІ ПРОКУРАТОРИ У ВЯЗНИЦІ

В Москві далі переводять масові арештування. Чистка охопила всі ділянки публичн. життя. **У вязниці опинився ініціятор великих політичних процесів в останньому часі ґенеральний прокуратор Вишинський та його попередник ґенеральний прокуратор Криленко. Крім того в останніх днях ГПУ арештувало б. совітського амбасадора у Берліні Хіньчука і голову найвищої контрольної комісії при центральнім комітеті партії Антіпова.**

Зрада Ворошилова.

СЕНЗАЦІЙНИЙ ЛИСТ ТУГАЧЕВСЬКОГО.

Шведський щоденник „Афтен Постен" оголосив сензаційний лист, що його написав Тугачевський коротко перед своєю смертю до Ворошилова. Цей лист — пише згаданий щоденник — **поширюють тепер потайки в СССР. Тугачевський закидає свому колишньому приятелеві зраду спільної справи. 12 осіб змовилося, щоб увільнити СССР від панування Сталіна, якого Тугачевський називає у своїм листі „божевільним горилем". Один з нас, Гамарнік, застрілився — пише Тугачевський — другий, який нас зрадив, є ти. Хвилево врятував ти голову, але як довго буде тягнутися твоя свобода? Зпоміж еліти Леніна залишився ти і грузин. Всіх інших повбивали!**

Чи думаєш, що врятуєш себе? Або ти його знищиш, або він тебе! Тугачевський пише далі, що не жалує нічого.

Так, я мав намір увільнити край від цього божевільного горилля. Ти хотів того також, як решта 10-ох. Розполітикована армія, що її бажає грузин, не була би ніякою армією, лише нужденною збираниною. Все, що змінювало армію, мало бути знищене.

На відповідальні становища покликано анальфабетів, як Будьонного і Дибенка; найкращих старшин, яких я ввів до ґенерального штабу викинули, а все це сталося напередодні війни, що її хотів ти і грузин!

Якщо ти Климе залишишся при житті, скажи по моїй смерти, що Тугачевський згинув на становищі смертю вояка.

Перед судом він сказав усе, що мав сказати і не благав ласки.

Ти є сином кляси і слугою партії, в якій зрада є геройством, а зрадник героем. Памятай звідкіля прийшли такі, як Азеф та інші, але ти до них не подібний. **Ти вмієш направду деколи доконати геройського вчинку, отже доконай його нарешті.**

НОВИНКИ.

— **Сок малиновий,** сирий продає з доставою до дому **„Продукція" тел. 111—77.** 1356

— **Футра нові** мужеські і жіночі замовляйте і старі переробляйте у **Карпяка, Зибличевича 4.**

— **Найсолідніші футра тільки у Юліяна Глушевського,** Львів, пл. Капітульна 3. І., телефон 254-46. Приймаю футра до перехования літом.

— **Шашкевичівське ювилейне свято на Білій** Горі. Товариство ім. Маркіяна Шашкевича в Золочеві влаштовує невідклично в неділю 1. серпня ц. р. без огляду на погоду ювилейне свято в Підлиссі на Білій Горі з нагоди 100-ліття появи „Русалки Дністрової", в якому возьме участь Преосвящ. єпископ зі Львова. Передполуднем відбудеться Архієрейська Служба Божа, опісля панахида на могилі Незнаного Стрільця. Пополудні в годині 2. відбудеться академія під голим небом з участю хорів, орхестр і руханкових організацій. З огляду на те, що таке всенародне свято має велике освідомляюче й виховне значіння, особливо для української молоді, запрошуємо всіх членів і прихильників Р. Ш. взяти якнайчисленнішу участь в тому святі. — **Головна Управа Рідної Школи.**

— **Празник у Кривчицькій церкві.** В неділю 1. серпня ц. р. в день св. Іллі, відбудеться на найбільш загроженім під оглядом національним терені — у Кривчицях, празник із святочною відправою, проповіддю і водосвяттям. Початок богослуження в год. 10. передполуднем. Кривчичі, колись чисто українське село, сьогодні в більшості для нас страчене. Український елемент — це жмінка селян, що ще твердо тримаються свого обряду і нації. Решта винародовилась. Щоб тим, що ще не піддалися денаціоналізації, докажім, що про них памятаємо і тому своєю участю в цьому церковно-національному святі підтримаймо їх морально в їхніх зусиллях. Корисне можна получити ще й з приємним, бо околиці Кривчич недаром мають назву львівської Швайцарії.

—**Хто має автентичні відомости** про вбивство Юзефа Лінтнера і родини Міхонських у Львові

жодко мелянхолійні звуки танґа. Дизьо грає не тільки смиком. Здається в грі бере участь ціла його особа. Смичок вправним потягом виводить мельодію. І Дизьо виправляє на скрипці якісь несамовиті речі, коли одним протяжним зойком перескакує дві гами, чи тріольками скобоче більш вражливі серця. Деколи відкладає скрипку, а тоді веде мельодію ще вищий від Дизя Влодко Колахевич. Він теж вправно потягає смичком, якслід заступаючи диригента. А Дизьо затурбовано глядить на свою орхестру й каже:

—Зле, панове... Перший танець і струна вже трісла...

Це справді недобра ворожба. Бо все, коли при першому танґу зірветься струна, то або підхмелені гості зачинають собі кров пускати або розкуплять буфет і орхестра сніданку вранці не дістане. Одним словом зачинається зле. Колахевич притакує головою, тільки Орест, що сумовито й мелянхолійно заводить на гавайській ґітері опонує.

— Що за якісь бабські теревені.

І з пересердя бренькає так голосно, що аж бідний джеліст Миколка прокидається й перестає барабанити, думаючи, що танґо скінчене. Тільки один Дзюсько Сенишин грає преспокійно на трубці, не звертаючи уваги на ніщо. Бо його нічого не може зворушити, хіба що хтось вийняв би папіросницю. Тоді Дзюсько негайно відкладає трубку, хочаб і в середині сольового виступу та витягає руку.

— Будь свій хлоп. Дай цигарої...

Коли Дизьо заложив нову струну, знову ллеться танґо.

На салі перехрещуються два рефлектори, витворюючи лагідний півсумерк, що в ньому пливуть майже нечутно пари. Підчас перерви гомонить сміх і голосніша розмова.

Недалеко перед північчю входить на салю висока струнка жінка в чорній, лискучій сукні й пристає у світлі зеленого рефлектора біля дверей.

Орест дивитьс на неї: у неї легко прижмурені вії, що хоронять очі перед осяйним світлом і клясичні риси обличчя — могутніють з обрамуванні чорного волосся, що марнотратними хвилями розкинулось по алябастровій шиї.

Зпід примкнених повік оглядає вона присутніх і в одному моменті чує Орест, що її лискучий зір вп'явився в нього. Живіше зачинає битись серце, голосніше дзвенять струни у зворушенні й Орест ховає очі за заслоною повік. А коли зідважується піднести очі, незнайомої вже нема біля дверей. Крутиться в посувистому слоуфоксі в обіймах Ринюка. Орест чує, що він сердитий на Ринюка. Не зясовує собі причини свого гніву, але відчуває, що Ринюк не повинен був із нею танцювати. І Орест так засумувався, що й не запримітив, коли перестав грати. Автім це частенько трапляється у нього. Але Дизьо негайно завважує.

— Пане Орест, що з вами?

Орест знову зачинає грати, себто бренькати на струнах, але зовсім без запалу. Обертається півбоком до публики, щоб не бачити пар і щораз голосніше, схвильовано заводить. Не зворушує його ні заповідь аранжера:

— Котильйоновий вальс.

Так... Тепер струнні жінки чіплятимуть своїм партнерам роскішні вигадки із сміхом, жартами, але йому ніхто не почіпить котильйона. І Орест сердитий на себе, що пішов на забаву. Ліпше було дома сидіти — думає собі. Та в тую хвилю стається щось, чого Орест ніяк не міг би сподіватися. Хтось говорить до нього:

— Чогож ви такі засумовані?

Орест обертається і просто німіє. Перед ним стоїть із роскішним усміхом чорна дама.

— Приймете?

И вона нахиляється над Орестом, так, що він чує її гарячий віддих і чіпає на грудях велику гарфу із золоченими струнами. Орест увесь загоряє радощами. А коли обоє пливуть на хвилях мельодійного вальса в роздаль мрій, думає Орест, що нині найщасливіший день його життя. Жаль тільки, що не довго може танцювати, але немилосердний Дизьо вже нетерпеливо постукує об пульт.

Коли над ранком орхестра закінчує забаву шпарким маршом, Орест скоро закладає ґітару в футерал і спішить до гардероби, де має ждати на нього чорна дама. Нетерпеливим рухом отвирає двері і стає здивований. Її нема.

І Орест глядить на зелену гарфу, що сумовито висить при рамверсі й думає.

— Все на світі минає. Тільки, чому погані речі тривають довго, а гарні завжди коротко?

в листопаді 1918. р., а також про вбивство польського легіоніста на фільварку в Лисничах у груднї 1918. р., зволить про це повідомити адв. д-ра Шевчука у Львові, вул. Городецьких ч. 2. для вжитку оборони **М. Хомяка**. Хто знає місце побуту б. вістуна УСС Тимуса, (Подільщина), ст. стрільця Ткача, (Єзупільщина), стрільця Бариляка (Рогатинщина) і ст. стрільця Баковського (Бобреччина), зволить теж подати вістку на вище подану адресу. Справа дуже пильна і важна.

— **Сільські робітники проти визиску**. На фільварку графа Козебродського в Глібові пов. Грималів працювали люди попередніми роками в часі жнив за пів дармо, бо за 11-ий сніп, а при накидуванні снопів на стирту за 70 ст. а найбільше 80 сот. Цього року, як повідомляє „Гром. Голос", зажадали люди вищої платні. Управа фільварку спершу ніяк на це не годилася, але рішуча постава людей змусила його до цього, що вже дає 10-тий сніп, а за накидування снопів до стирти по **два золоті** денно. До цього дійшло так: Дня 10. липня перед розпочаттям жнив вийшли люди на лан, але не бралися до роботи так довго, аж осягнули підвишку. Вправді стратили цілий день, але підвишку осягнули.

— **Арештування в Сокальщині.** В останньому часі арештували сокальського купця А. Тхоря з невідомих причин. Відставлено теж до судового арешту Гуменчука з Поториці.

— **Новий бурмістр у Яворові.** Львівський воєвода іменував емер. майора Антона Гляновського зі Львова комісарійним бурмістром міста Яворова.

— **Скарбова полекша для хліборобів.** Міністерство скарбу продовжило з днем 24. ц. м. на два тижні передбачений в екзекуційних приписах 4-тижневий час, коли не вільно переводити ліцитації предметів, занятих у рільників на покриття скарбових залеглостей.

— **Висліди жнив у південній Золочівщині.** Серединою Золочівщини проходить европейський вододіл, що відмежовує Балтик від Чорного Моря, а водночас ділить повіт на низинну піскову частину і височинну глинясту. Ґрунт південно-східної височинної частини дуже довго зберігав в собі вогкість і не піддається так скоро діланню посухи. Збір жита й пшениці випав краще середнього, дещо гірше зародив ячмінь, тільки овес представляється погано. Люди ворожать, що збіжжя буде намолотне, бо зерно важке й здорове. Мало буде паші й сіна. Довготривала посуха позначилася дошкульно на пасіках, які цього року цілком не принесли пасічникам пожитку.

— **Поширення границь Тернополя.** На засіданні міської ради в Тернополі рішено прилучити до міста нову дільницю, т. зв. Новий Світ, що належав досі до громади Глубічок Великий.

— **Матуральна афера перед судом.** В днї 23. серпня ц. р. розпічнеться у Львові судова розправа проти учасників голосної матуральної афери, що охопила була гімназії в цілій Сх. Галичині. На лаві обвинувачених відповідатимуть з вільної стопи б. урядовець шкільної кураторії мґр Казимир Рачек і два брати Мерери, один гімназійний вчитель, та студент політехніки. Крім того на розправі відчитають зізнання коло сотні абітурієнтів львівських і краєвих гімназій. Як відомо, шеф львівської кураторії, в якій викрадено письменні матуральні теми, пішов на відпустку, з якої вже не вернувся.

— **В чиїм це інтересі?** Пишуть нам із Сокальщини: Хоч була надія, що сокальські події закінчаться сходинами представників українського громадянства й відповідними резолюціями, все таки метушня в сокальському повіті триває дальше. Із 27 садків розвязано уже 14, очевидно без подання причин. Дальше сокальський посадник д-р Пронь мав дістати анонімний присуд смерти, писаний по українськи, так, що аж хоронить його спеціяльний поліцист. Очевидно, що сокальський латинський парох, відомий украіножер і клеветник, якого прилюдно зневажив інно місцевий інжинір Оборський за те, що безпідставно закинув йому хабарництво, із церковної амвони, закликав польське громадянство до молитов за спасення посадника, додаючи при тому кілька натяків у сторону українців. Цікаве, що зараз на другий день хтось підкинув і йому клепсидру, очевидно українською мовою і то в білий день. Ці частенькі анонїми виглядають досить дивно, бо ніхто не може, чи не старається найти вінуеатців, а зате ці дрібні факти дають привід до постійної україножерної нагінки. Не знати тільки, в чийому це інтересі поширювати такі неймовірні чутки про формальну війну, яку нібито виповіли українці польському населенню і т. п.

Світляні сиґнали національним військам з Мадриду.

СЕНЗАЦІЙНІ АРЕШТУВАННЯ У МАДРИДІ.

МАДРИД, 29. 7. ПАТ. Поліція в Мадриді арештувала графиню де ля Пуебля де Монтаблян. Підчас ревізії знайшли важні документи і кілька касеток з дорогоцінностями та 650.000 франків. Графиню арештували в барі в дільниці Шамбері, де вона в одностр.ю міліціянтки частувала напитками кількох вояків. Графиня часто відвідувала касарні в цій дільниці і викликала таким чином підозріння. Графиня енерґійно протестувала проти свого арештування, запевняючи про свою невинність. Відомо лише, що вона належала до „народньої акції" і втримувала взаємини з відомими ворогами валенсійського уряду.

По двомісячних розшуках поліція арештувала 4 особи, які надавали світляні сиґнали. Трьох арештованих належало до республиканської національної ґвардії. Арештованих передали військовій владі.

ҐЕН. ФРАНКО ВДОВОЛЕНИЙ ПЕРЕМОГОЮ ПІД МАДРИДОМ.

САЛЯМАНКА, 29. 7. ПАТ. Кореспондент Аваса повідомляє, що ґен. Франко, що особисто кермував наступом, приїхав до Саляманки. Заявив, що вдоволений з успіхів боротьби, підчас якої розбито кілька міжнародніх бриґад. **Втрати червоних військ ґен. Міяха сягають до 30.000 осіб.**

СТОСИ ТРУПІВ.

Авас повідомляє, що національні війська не перевели ніяких воєнних акцій на мадридському фронті. **В запіллю національних військ стоси трупів і тому може вибухнути епідемія. Всі відділи дістали приказ, якнайшвидше поховати вбитих.**

ВІДБИТИЙ НАСТУП ЧЕРВОНИХ.

БІЛЬБАО, 29. 7. ПАТ. Відділи червоних військ виконали нагальний наступ на Кастрозлен і Ляневара, що їх заняли національні війська перед трьома тижнями. **Ці позиції мають важне тактичне значіння, бо панують над цілим тереном на полудневий схід від Сантандер. До наступу пішло 4 полки міліції.** Летуни національних військ сиґналізували концентрацію ворога за першими лініями окопів. **Гарматний вогонь спричинив міліції важкі страти. В год. 6.30 пополудні міліціянти відступили, залишаючи велике число вбитих.**

ПЛЯН ОБОРОНИ МАДРИДУ В РУКАХ ҐЕН. ФРАНКА.

Авас повідомляє, що війська ґен. Франка здобули в осідку команди червоних військ в Кабрас Рохас подрібний плян оборони Мадриду.

НОВА ПОГРОЗА ФРАНЦІЇ.

Перед явною висилкою зброї і добровольців до Еспанії.

ЛЬОНДОН, 29. 7. ПАТ. **Французький амбасадор Корбен у розмові з мін. Іденом виразно заявив, що якщо В. Британія покине власний плян або зрезиґнує хочби з його частини, зокрема ослабить своє становище щодо відкликання добровольців, французький уряд негайно відкриє кордони до Еспанії та відкине зобовязання у справі недопущення зброї і муніції до Еспанії.**

Амб. Майський заявив у Форін Офіс, що большевицький уряд противиться далі признати права воюючих сторін обом урядам в Еспанії.

Пекольна машина підчас відвідин англійського короля.

ЛЬОНДОН, 29. 7. ПАТ. По відїзді короля і королевої з Бельфасту, де населення витало їх оваційно, знайшли пекольну машину на залізничому шляху в Темпль Пейтрік, 15 миль на північ від Бельфасту. Пекольна машина мала висадити відділ 700 поліціянтів спеціяльної поліції, що її змобілізували з нагоди побуту короля у столиці Ольстеру. Пекольну машину розібрали ще перед приїздом поїзду.

Японські війська здобули Пекін.

ТОКІО, 29. 7. ПАТ. **Японські війська окружили Пекін від півночі, полудня і сходу та змусили 29-ту китайську армію відступити з цього міста.** Японські летуни бомбардували головну кватиру 38-ої дивізії в Нанюан і 37-ої в Сіюан. Опісля японські війська відтяли відворот китайським військам до Пекіну.

ШАНҐГАЙ, 29. 7. ПАТ. **Півофіційні джерела Нанкіну потверджують, що 29-та армія заняла в год. 8-ій Пекін, до якого ввійшли дещо пізніше японські війська.**

ЗАВЗЯТІ БОЇ В ТІЄН-ТСІНІ.

ТОКІО, 29. 7. ПАТ. **Коло 2.000 китайських вояків і китайська поліція пішли рано наступом на японські війська, що заняли китайсько-японський інститут, східну залізничу стацію, міст Ванкуо та арсенал. Недалеко китайсько-японського інституту 300 китайців було вбитих і ранених. В італійській та французькій концесії згинув один італійський та один французький вояк. Японські літаки літають над Тієнтсіном.**

НОВИЙ АВТОНОМНИЙ УРЯД В ПЕКІНІ.

ШАНҐГАЙ, 29. 7. ПАТ. **Згідно з вістками з Пекіну ґен. Сунґчеюан, премієр політичної ради провінції Гопей і Чаґару зрікся свого становища під натиском ґенералів Шіюсана і Чанґтсучунґа, які загрозили йому вязницею. Оба згадані ґенерали задумують в порозумінні з японською владою створити новий напівавтономний уряд у Пекіні. Покищо в Пекіні створять тимчасовий уряд при участи визначних громадян.**

Китайці пригноблені бунтом ґен. Шіюсана, команданта китайської жандармерії, який довів до зміни військової ситуації в північному Китаю.

— **Розбишацтво в Золочівщині.** Як відомо, в околицях Золочева нападав і грабив по дорогах та полях засуджений на кілька років вязниці 19-літній Гловяк з Вороняк, що підчас ескортування з вязниці до суду в Золочеві втік і кілька тижнів не давався зловити владі безпеки. Тереном його грабіжницької діяльности стали найближчі лісисті околиці Золочева а пізніше простір між Золочевом а Поморянами. Озброєний в обріза Гловяк нападав в білий день на спокійних людей, теоризуючи цілу околицю. Пострілений ним без причин Гр. Чепак зі Шпиколос перестав володіти правою рукою. В останньому часі перебував молодий зизинець в околицях села Снович, де пострілив селянина Ониськова. Вкінці в ночі на 27. ц. м. зловила його поліція у Сновичі і відставила до арештів у Золочеві. В околиці скривається ще трьох арештантів.

— **В міжнародньому шаховому турнірі** в Ґарміш Партенкірхен перше місце заняв Еве з 4 пунктами. Альохін і Боголюбов мають по 3 і пів. Земіш 1 пункт.

— **Ріжні вістки.** Мексик навістив землетрус, що знищив багато місцевостей. Містечко Гватуско ціле в румовищах. В Орізабі завалилася церква і шпиталь. — На кораблі „Хозе Антунес" вибухла пожежа, при чому згинуло 9 осіб, а 10 тяжко попеклося.

— **Жахлива летунська катастрофа** скоїлася під Брюселем. Голяндський літак, що летів з Ротердаму до Парижа й осів у Брюсселі, з причини експльозії бензини впав на землю і спалахнув вогнем. Жертвою катастрофи стало 14 людей, а саме 10 подорожних і 4 особи залоги. Ніхто не врятувався.

✝ Посмертні згадки.

ІНЖ. МИКОЛА БОБИКЕВИЧ.

По короткій і важкій недузі помер нагло дня 2. ц. м. у шпиталі в Барановичах **Микола Бобикевич**, залізничий інжинір у 51 р. життя. З покійним зійшла в могилу людина ніжної і шляхотної вдачі. Вже від молодих літ захоплювався музикою і швидко взявся компонувати світські та церковні пісні. Закладав по селах хори, що їх вичував літурґії свого укладу. В міжчасі скомпонував 2 акти до опери „Страстний Четвер" і багато інших пісень, що звертали на себе увагу. Все те залишилось невидане в окремому збірнику. Покійний все хотів побільшити число своїх творів, щоби могти ними заповнити більший альбом, але не судилося... Передчасна смерть перервала всі наміри і заскочила його в чужій стороні, де спочив, далеко від своїх. Земля йому пером!

Дописи.

ЛЬВІВЩИНА.

Москвофільський бандитизм у с. Вербіжі. Москвофільська рептилька „Земля і Воля“ з 18. п. м. (ч. 27) в окремій статейці п. н. „Знов терор українських хуліганів“ написала на українських селян с. Вербіжа, закидуючи їм напад і побиття дня 9. п. м. двох „русских“ Г. Деревянки та С. Оприска. Того самого дня українець В. Клісовський напав нібито на „стойкого русского“ селянина Янчишина та його сина і, мовляв, побив його так, що „жертва українського бандитизму бореться зі смертю у львівському шпиталі“. Далі „Земля і Воля“ „називає свідомих українців с. Вербіжа „бандою хуліганів“, що з колами і ножами зводить політично-партійні порахунки“. Тимчасом справа з обома нападами виглядає саме навпаки. При кінці червня ц. р. парубки москвофіли: Гр. Деревянка, син солтиса та Ст. Оприск напали вечором на свідомих хлопців українців: Василя Дуфанця і Петра Марухнівського та побили їх залізними дручками до крови. Дня 9. липня ц. р. вертали наші хлопці з проби вправ до фестину і тоді напали на них парубки москвофіли під проводом Гр. Деревянки та Ст. Оприска зі сокирою, штилетами і дручками. Нападені М. Субото, Ст. Зубатий, Кость Субота, О. Кордюк і Гр. Гринчишин відобрали від солтисового сина Гр. Деревянки сокиру та кола і віддали їх поліції. Отже не українці нападали на москвофілів, лише саме навпаки. І якщо при цій нагоді москвофіли дістали прочухана, хай знають, що бук має два кінці. Щож торкається побиття Янчишина, то саме він з жінкою і сином, озброєні в сокиру і мотики напали на селянина В. Клісовського. Ясно, що нападений мусів боронитися. Неправдою теж, щоб Янчишин лежав у шпиталі та боровся зі смертю. Ні! Він преспокійно ходить собі до ліса, за що його вже два рази записали на кару. Ось так „Земля і Воля“ обертає кота до гори хвостом і напади та провокації москвофільських недобитків приписує свідомим українцям, на яких накликує поліцію, щоб ось так унеможливити культурну працю українських селян. Але ні провокації ні бандитські напади збаламучених москвофільством парубків не припинять уже культурно-освітньої праці над відродженням села Вербіжа, де москвофільські недобитки ширять бандитизм.

—o—

Спорт.

ПОГОНЬ — КІШПЕШТ.

Львівська Погонь розіграє в суботу 31. п. м. і в неділю 1. серпня ц. р. товариські змагання з професійною мадярською ліговою дружиною Кішпешт. Початок метчів в оба дні в год. 5. попол.

НАКОЛЕСНИКИ „УКРАЇНИ“ СТАРТУЮТЬ У НЕДІЛЮ

В неділю 1. серпня ц. р. у змаганнях, які уладжують „Чорні“ стартують теж наколесники України. Стартує: Бабій, Бупик, Степаняк, Ціх, Цимбала й Івасів.

Змагання відбудуться на трасі Львів—Судова Вишня—Перемишль, Яворів—Янів—Львів. Старт у год. 7. рано на городецькій рогачці. Мета в год. 2—3 на Янівській рогачці. Наколесники України поїдуть у білих светерах.

Нові книжки й журнали.

ЗВІДОМЛЕННЯ української реальної гімназії в Ржевницях за 1936-37 шкільний рік. Ржевниці к. Праги 1937. Стор. 20, ф. 8°.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича:

ВОРОХТА.

30. VII. †

31. VII. Довбуш.

З Ворохти іде театр до Жабя. Театр ім. І. Тобілевича принняв до постановки одну з конкурсових пєс п. з.: „Орлеця“. Та пєса змальовує життя Гетьмана України Пилипа і його сина Григора Орлика на еміграції у Франції.

ВЕЛ. ТЕАТР — нечинний.

КІНА.

АПОЛЬО: „Тетка Карла“.
АТЛЯНТІК: „Тіни минулого“, „Голі-фуд“.
ВАНДА: „Ади, не не лицюю“, „Хліб наш насущний“.
ҐРАЖИНА: „Чоловіки до вибору“, „Ванесса“.
ЕВРОПА: „Орел летить до Китаю“, „Ворог жінок“ (кольорові).
КАСИНО: „Острів у вогні“.
КОПЕРНИК: „Мельодія закоханих сердець“.
МАРУСЕНЬКА: нечинне.
МЕТРО: „Відень — місто моїх мрій“, „Жінка без маски“.
МІРАЖ: нечинне.
МУЗА: „Шифра ч. 77“.
ПАЛЯС: „12-тимісячний лтвак“.
ПАКС: нечинний.
ПАН: нечинне.
РАЙ: „2 дні в раю“.
СВІТ: „Останній могіканин“ і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Роман у Будапешті“ і ревія „Що чувати?“
ТОН: „Боротьба з двійником“.
УТІХА: „Забутий чоловік“ і ревія.
ХИМЕРА: „Цирк на кораблі“, „Пат і Паташон“.

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5).
„Бельгія“.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 30. липня, 1937.

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. муз. 17.00 Давня італій. муз.; БІЛГОРОД 18.00, 19.00 Орх., 22.20 Нар. муз.; БУДАПЕШТ 22.10 Джез муз., 23.00 Циган. музика; ВІДЕНЬ 17.35 Пісні і арії, 19.05, 20.00, 21.00 Фестиваль із Зальцбурга — „Чародійний флет“ — оп. Моцарта, 22.20, 23.00 Танк. муз.; ДАЙЧЛЯНДЗЕНДЕР 12.00 Конц. з нагоди радієвої виставн, 15.00 Дитячий хор, 16.00 Розр. конц., 18.30 Орх., 19.00 Вес. муз., авдиц., 20.10, 21.00 Марші і вальси, 22.35, 23.00 Розр. і танк. муз.; КОШИЦІ 18.00 Для Закарп.; МІЛЯНО 17.15 Форт. речіт., 19.00, 20.40 Розр. муз., 21.00, 22.00 Вокаль.-інструм. конц., 23.15 Танк. муз.; МІНХЕН 16.15, 17.30, 18.00 Розр. конц., 19.05, 20.00, 21.00 „Весілля Фіґара“ — оп. Моцарта; ПРАГА 19.40 20.00 Попол. концерт, 20.35 21.00 „Фавст“ — симф. Ліста; РАДІО ПАРІ 13.15, 17.30, 19.15 Співоч. речіт., 16.00, 17.45 Камер. конц., 19.30 Скрипк. речіт., 19.45 Вокаль. конц., 20.30 Хор празьких учит., 21.00, 22.00 Конц. пісенькарів, 23.00, 24.00 Нічний конц.; РИМ 17.15 Танк. муз., 20.40 Розр. муз., 21.00 Форт. речіт., 22.00 Розр. муз., 22.45, 23.30 Танкова музика.

Субота, 30. липня 1937.

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. муз., 15.30 Пісні, 16.00 Вес. пополудн. муз., 18.00 Нар. муз., 19.20 Військ. орх., 20.10, 21.00 Вес. муз. вечір, 22.30, 23.00, 24.00 Танк. муз.; БІЛГОРОД 22.20 Орх., 23.00 Розр. муз., 17.20 Танк. муз., 18.15, 19.0 Військ. орх., 23.25 Соната Ліста; ВІДЕНЬ 14.00 Спів, 15.15 Конц. цитри, 19.25, 20.00 Вес. муз., 21.05, 22.00 Фестів. із Зальцбурга, Конц. Моцарта, 22.25, 23.00 Розр. муз.; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Розр. муз., 19.00 Вальси; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.15 Танк. муз., 19.00, 20.40 Розр. муз., 21.00, 22.00, 23.00 „Мефістофель“ — оп. Бойта, 23.30, 24.00 Танк. муз.; МІНХЕН 14.25 Розр. муз., 15.20 Вокал. форт. муз., 22.30, 23.00 Танк. — орх.; ПРАГА 16.05 Військ. орх., 17.05 Танк. муз., 17.50, 18.00 Робітн. пісні — хор. 19.35, 20.00 Вес. муз., 20.25, 21.00 Вес. муз. прогр., 22.35, 23.00 Танк. муз.; РАДІО ПАРІ 18.15, 19.40 Спів. і форт. речіт., 20.30 Двофорт. танк. муз., 23.30, 24.00 Танк. муз.; РИМ 17.15, Танк. муз., 20.40 Розр. муз., 21.30, 22.00 Конц. орх., 22.45, 23.00, 24.00 Танк. музика.

Оголошуйтеся в найстаршім укр. щоденнику „ДІЛО“!

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 30. липня, 1937.

6.15 Ран. пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Муз. з пл., 7.00 Ран. ден., 7.10 Муз. з пл., 11.57 Сигн. часу, 12.03 Полудн. ден., 12.15 Плити, 12.20 Комун. Львів. Хліборoб. Палати, 12.25 Орх. мандолін., 13.55 Лег. муз. з пл., в перерві 14.03 Гутір „Вже найвищий час“, 14.35 Скринька для дітей, 14.55 Львів. біржа, 15.00 Плити, 15.35 Львів. б. ж. вістки, 15.45 Господар. вістки, 16.00 Розмова з недужими, 16.15 Афоризми про живку — форт., 16.45 Репортаж, 17.00 Лег. камер. муз., 17.50 Ловецька гутір., 18.00 Турист. інформ., 18.05 Скрипк. речіт., 18.30 Робітничий відчит, 18.40 Завтр. прогр., 18.45 Львов. спорт. вістки, 18.50 Актуаль. гутір., 19.05 „Зачарований флет“ — оп. Моцарта з Зальцбурга, в перерві: 20.15 Вечірн. ден. і спорт. вістки, 22.05 Говорена повість: „Вакації, 22.20 Танкові пл., 22.50 Остан. вістки вечір. ден., огляд преси і метеорол. комунік., 23.00 Танк. муз. з дансінгу, 24.00 Конц. орх.

Субота, 30. липня 1937.

6.15 Ран. пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Муз. з пл., 7.00 Ран. ден., 7.10 Муз. з пл., 11.57 Сигн. часу, 12.03 Полудн. ден., 12.15 Господ.-молоч. гутірка, 12.25 Орх., 14.00 Конц. бажань, 14.53 Наша прогр., 15.00 Конц. бажань, 15.45 Господ. вістки, 16.00 Театр уяви: „Бджілка Я й пригоди“ для молодших дітей, 16.30 Фрагм. з оперет. і вальси — орх., 17.10 Польські пісні і форт. твори, 17.50 „Дарабами по Черемоші“ — гутір., 18.00 Суспіль. гутірка, 18.05 Плити, 18.25 Актуаль. гутір., 18.40 Завтріш. прогр., 18.45 Льокаль. спорт. віст., 18.50 Актуаль. гутір., 19.00 Орх. воєн. маринарки, 19.40 Актуаль. гутір., 19.50 Спорт. вістки, 20.00 Авдиц. для закорд. поляків, 20.45 Вечірн. ден., 20.55 Огляд хлібороб. преси, 21.05 Танк. муз. — орх. і солісти, в перерві 21.45 Літерат. новини, 22.50 Остан. вістки вечірн. ден., огляд преси і метеор. комунік., 23.00 Танк. муз. з пл., в перерві 23.10 Вірші промов — монольоґ, 24.00 Концерт орх.

БІРЖА.

Гроші.

Львів дня 29 липня 1937.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·33, 88·90, Доляри американські 5.29·50, 5.27·00, доляри канад. 5.29·00—5.26·50. Фльорени гол. 292·82—291·10, Франки фр. 19·97—19·72, Франки швайцарські 121·80—121·00, Фунти англ. 26·41—26·25, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 18·50—17·50, Корони дан. 117·79—116·95, Кор. норв. 132·63—131·65, Корони шв. 136·08—135·10, Ліри італ. 23·70—22·30, Марки фінлянд. 11·68—11·20, Марки нім. 142·50 — 139·50, Шилінги австр. 99·20—98·50, Тель Авів 26·25—26·00, Марки нім. срібні 150·50 147·50

Акції.

Банк Польський 102·25, 102·50. Цукор 31·00, Вугіль 21·75, 22·00, Льльпоп 47·25.
Тенденція неодностайна.

Папери.

4 і пів проц. внутр. 55·63. 3 поз. інв. 1 ем. 67·75, 68·00, серія непот. 3 поз. інв. 2 ем. 67·25, 67·75, 67·50, серія непотов., 4 прем. дол. 39·25, 39·75. 4 проц. консол. 55·50, 56·25, 55·25, 55·88, два ост. дрібні

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. 480.—
Остання сторінка 1/2	зол. 250.—
Остання сторінка 1/4	зол. 130.—
Остання сторінка 1/8	зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. В друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.